

MONOGRAFIA
POKONFERENCYJNA

SCIENCE,
RESEARCH, DEVELOPMENT #25

Economy. Management.
State and Law

Berlin

30.01.2020 - 31.01.2020

U.D.C. 004+62+54+66+082

B.B.C. 94

Z 40

Zbiór artykułów naukowych recenzowanych.

(1) Z 40 Zbiór artykułów naukowych z Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej (on-line) zorganizowanej dla pracowników naukowych uczelni, jednostek naukowo-badawczych oraz badawczych z państw obszaru byłego Związku Radzieckiego oraz byłej Jugosławii.

(30.01.2020) - Warszawa, 2020. - 72 str.

ISBN: 978-83-66401-33-4

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Wszelkie prawa autorskie zastrzeżone. Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane. Wszelkie prawa do artykułów z konferencji należą do ich autorów.

W artykułach naukowych zachowano oryginalną pisownię.

Wszystkie artykuły naukowe są recenzowane przez dwóch członków Komitetu Naukowego.

Wszelkie prawa, w tym do rozpowszechniania i powielania materiałów opublikowanych w formie elektronicznej w monografii należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour».

W przypadku cytowań obowiązkowe jest odniesienie się do monografii.

Publikacja elektroniczna.

«Diamond trading tour» ©

Warszawa 2020

ISBN: 978-83-66401-33-4

Redaktor naukowy:

W. Okulicz-Kozaryn, dr. hab, MBA, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow, Poland; The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland.

KOMITET NAUKOWY:

W. Okulicz-Kozaryn (Przewodniczący), dr. hab, MBA, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow, Poland; The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland;

С. Беленцов, д.п.н., профессор, Юго-Западный государственный университет, Россия;

Z. Ćekerevac, Dr., full professor, «Union - Nikola Tesla» University Belgrade, Serbia;

Р. Латыпов, д.т.н., профессор, Московский государственный машиностроительный университет (МАМИ), Россия;

И. Лемешевский, д.э.н., профессор, Белорусский государственный университет, Беларусь;

Е. Чекунова, д.п.н., профессор, Южно-Российский институт-филиал Российской академии народного хозяйства и государственной службы, Россия.

KOMITET ORGANIZACYJNY:

A. Murza (Przewodniczący), MBA, Ukraina;

A. Горохов, к.т.н., доцент, Юго-Западный государственный университет, Россия;

A. Kasprzyk, Dr, PWSZ im. prof. S. Tarnowskiego w Tarnobrzegu, Polska;

A. Malovychko, dr, EU Business University, Berlin – London – Paris - Poznań, EU;

S. Seregina, independent trainer and consultant, Netherlands;

M. Stych, dr, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska;

A. Tsimayeu, PhD, associate Professor, Belarusian State Agricultural Academy, Belarus.

I. Bulakh PhD of Architecture, Associate Professor Department of Design of the Architectural Environment, Kiev National University of Construction and Architecture

Recenzenci:

L. Nechaeva, PhD, Instytut PNPU im. K.D. Ushinskogo, Ukraina;

М. Ордынская, профессор, Южный федеральный университет, Россия.

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ЯК ВАГОМИЙ ІНДИКАТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ Марченко О.А., Постол А.А.	6
SIMULATION MODELING OF RISKS BY THE METHOD OF MONTE CARLO Horb V., Kharchenko V.	10
РЕЙТИНГОВІ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ Олесько Н. А., Дзюрах Ю. М.	13
ЕКОЛОГІЧНА ІНФРАСТРУКТУРА, ЯК ПОКАЗНИК СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ Леушина О.А.	15
LEGAL REGULATION OF DIGITAL RELATIONS IN THE INTERNET Prikhodko D. S.	19
ЗОВНІШНЬОБОРГОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЯК ЧАСТИНА ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ Устинова І. П., Кузьмін А.Р.	21
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТАТУСУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ Лобер Г. О., Дзюрах Ю. М.	24
ESSENCE OF PROVIDANCE OF FINANCIAL RESULTS THAT YOGA SHOWER Кустовський Б., Мельянкova Л.	27
УКРАЇНА У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ЗМІН Рубан А. О.	29
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ Сақун А.Ж.	33
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ Матвейчук Л.О., Логвін О.О.	36
ТАЪЛИМ СИФАТИНИ БАҲОЛАШНИНГ ХОРИЖ ТАЖРИБАСИ Зарипова М.Д., Бойматова Д.О.	42
THE ESSENCE OF COMPULSORY CIVIL LIABILITY INSURANCE OF CARRIER AND PARTICULARITIES OF LEGAL ORDER Dadakhodjaev O. A.	46
INNOVATION MANAGEMENT IN HOTEL BUSINESS Abdiqobilov Sh. X., Mansurova Z. O., Axrolov Sh. Y.	51

USE OF AN ATTACKING STRATEGY IN AN ENTERPRISE TO RETAIN COMPETITIVE ADVANTAGE AND TO DEVELOP PROTECTION STRATEGIES TO PROTECT THE ENTERPRISE Aminjonova Z. A., Karimov B. B.	54
DIPLOMATIC RELATIONS BETWEEN THE STATE OF KHOREZM AND THE GURUS Nurmamatov J. Q.	57
THE ROLE OF CARTOGRAPHIC DATA IN COMPOSING PUBLIC MAPS (AS A SAMPLE OF KHOREZM REGION) Avezov N.SH., Razzoqov I.K., Qutlimurotov J.N.	59
MAIN DIRECTIONS OF STATE BODIES ACTIVITIES INVOLVED IN THE CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN Rakhmatov E.r.	62
ISSUES OF DETERMINING THE LEGAL STATUS OF INVESTMENT FUNDS IN THE LEGISLATION OF UZBEKISTAN: HISTORICAL-LEGAL ANALYSIS Jumagulov A. E.	65
IMPROVING THE LEGAL REGULATION OF ENTRUSTED MANAGEMENT OF THE PROPERTY OF THE INHERITANCE Topildiev B. R., Askarov J. T.	68

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ЯК ВАГОМИЙ ІНДИКАТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Марченко О.А.,

доктор економічних наук, доцент

Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б.Хмельницького

Постол А.А.,

доктор економічних наук, доцент

Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б.Хмельницького

Ключові слова: *інвестиційна діяльність, економічний розвиток, галузь, виробництво.*

Key words: investment activity, economic development, industry, production.

Важливим індикатором економічного розвитку Запорізької області є інвестиції, активізація яких є результатом створення сприятливого бізнес-середовища в регіоні та державі загалом, а також запорукою зростання ділової активності, формування інституційної інфраструктури підтримки та просування інвестицій.

У 2018 р. значно зросли капітальні інвестиції в економіку Запорізької області – з 7123,3 млн. грн. до 20069,6 млн. грн. (порівняно із 2015 р.). Аналіз просторового розподілу капітальних інвестицій по території області свідчить про їх концентрацію в м. Запоріжжі та навближених до нього районах. Важливою для розвитку області є тенденція суттєвого перевищення темпів зростання капітальних інвестицій за останні 8 років не у зазначених районах, а в приморських та в районах з традиційно нижчим рівнем економічної активності сільськогосподарської

спеціалізації. Тобто у стратегічній перспективі може відбутись територіальна деконцентрація економічної діяльності по території області, що є позитивним явищем.

Основним джерелом капітальних інвестицій у Запорізькій області упродовж досліджуваного періоду були власні кошти підприємств, частка яких у загальному обсязі капітальних інвестицій станове 84,1%. Традиційно, найвища частка капітальних інвестицій у Запорізькій області фінансується промисловими підприємствами (зокрема, у 2018 р. – 64,9% або 9782,1 млн. грн.). Сільськогосподарськими підприємствами регіону було вкладено 17,8% (або 2681,2 млн. грн.) капітальних інвестицій, підприємствами, які діють у сфері державного управління, оборони, соціального страхування – 4,9% (або 744,5 млн. грн.), а підприємствами інших видів економічної діяльності – менше 3% від загального обсягу капі-

тальних інвестицій області [1,2].

Однак, на фоні зростання частки капітальних інвестицій, профінансованих промисловими та сільськогосподарськими підприємствами, знижується питома вага інвестування у професійну, наукову та технічну діяльність (з 4,4% у 2015 р. до 2,5% у 2017 р.), що ускладнює формування платформи для майбутньої ефективної співпраці науки та бізнесу, розробки та просування наукових ідей та інноваційних продуктів у промисловому та інших секторах економіки області.

Разом з тим, активний розвиток промислової інфраструктури регіону сьогодні стає викликом для його екології. Попри це, капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища у 2017 р., порівняно із 2016 р., знизилися на 245,7 тис. грн. Відтак, стратегічним завданням регіону сьогодні є ефективне використання наявного інвестиційного потенціалу, зокрема, задля поліпшення стану навколишнього природного середовища.

Запорізька область належить до експортоорієнтованих регіонів України, входить в п'ятірку лідерів за обсягами експорту товарів. Частка експорту у випуску товарів і послуг Запорізької області у 2018 р. становила 27,6%, що перевищило відповідний середній показник по Україні на 4,7%.

Незважаючи на уповільнення темпів зростання експорту товарів та послуг у 2013-2018 рр. (середньорічний темп росту 90,6%), в області зберігається позитивне сальдо зовнішньоторговельного балансу [3].

Упродовж 2013-2018 рр. область наростила свій експортний потенціал з 64,2% до 78,4% у ВДВ (при цьому, відповідні показники по Україні – 37,9% та 45,7%), що позитивно вплинуло на зростання конкурентоздатності виготовленої продукції на міжнародному ринку. Разом з тим, зросла й частка експорту послуг у ВДВ – з 4% у 2013 р. до 6,5% – у 2018 р. [2].

Область стабільно розширює коло країн – торговельних партнерів, (у 2016 році – 147 країн; у 2017 р. – 152 країни; у 2018 р. – 157 країн). Основним партнерами Запорізької області щодо експорту є країни ЄС, товари експортуються в Італію (4%), Польщу (3,4%), Німеччину (3%), Грецію (2,8%), Болгарію (2,2%) та Чехію (2,1%) [1].

В області діють 25 міжрегіональних угод про співробітництво з регіонами іноземних країн (Російська Федерація, Республіка Білорусь, Республіка Болгарія, Грузія, Республіка Ірак, Казахстан, Китайська Народна Республіка, Словацька Республіка, Узбекистан та ін.). Щороку розробляється банк комерційних пропозицій запорізьких виробників та реєстр виставкових заходів з метою інформування зацікавлених іноземних бізнес-структур та пошуку партнерів для запорізьких ділових кіл.

З метою розширення ринків збуту продукції підприємств регіону, збільшення кола іноземних партнерів, налагодження нових ділових контактів для збільшення обсягів експорту проводяться бізнес-місії, виставкові заходи, презентації економічного та інвестиційного потенціалу серед потенцій-

них партнерів за кордоном та під час зустрічей керівництва області з офіційними та бізнес делегаціями іноземних країн [4].

Упродовж 2015-2017 рр. спостерігалося збільшення надходжень акціонерного капіталу нерезидентів в економіку області. У 2017 р. надійшло близько 44,7 млн. дол. США, що у 2 рази перевищило відповідний показник 2016 р. та на 106% показник 2015 р.

Основними причинами стабільного надходження акціонерного капіталу нерезидентів в економіку Запорізької області стали стабілізація (регулювання) політичної та економічної ситуації в країні та області, прискорення реформ в різних галузях економіки та влади, проведення децентралізації.

Інвестиції в область у 2018 р. надійшли із 51 країни світу. До основних країн-інвесторів, на які припадає майже 96% загального обсягу прямих іноземних інвестицій, належать Кіпр (406,1 млн. дол. США), Нідерланди (47,3 млн. дол. США), Естонія (32,4 млн. дол. США), Швеція, Республіка Корея, Словаччина, Швейцарія, Бермудські Острови, Панама та Беліз [3].

За підтримки облдержадміністрації на території області у 2018 р. продовжено реалізацію масштабних інвестиційних проектів з будівництва парків вітрових (інвестори – ТОВ «Вінд Пауер» ДТЕК, Euro Cape New Energy) та сонячних електростанцій (інвестор – ТОВ «Токмак Солар Енерджи»), а також перевантажувальних терміналів (інвестор – ТОВ СП «НІБУЛОН»). Саме ці проекти акумулювали вагому

частку прямих іноземних інвестицій області.

Іншими потужними підприємствами області з іноземним капіталом є ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь» (країни-інвестори Кіпр, Велика Британія), ЗАТ «Запорізький залізорудний комбінат» (Словаччина), КП «Міжнародний аеропорт «Запоріжжя» (Австрія), ЗАТ «ІВЕКО-Мотор Січ» (Італія), ПАТ «ДТЕК Дніпроенерго» (Нідерланди, Кіпр), ПАТ «Український графіт» (Естонія), ПАТ «Карслберг Україна» (Швеція), ПАТ «Запоріжкран» (Фінляндія), ТОВ «Запорізький титаномагнієвий комбінат» (Кіпр), ТОВ «Єврофрут Компані» (Китай) та ін.

Перспективними галузями регіону для залучення прямих іноземних інвестицій сьогодні є гірничо-металургійний комплекс, енергетика, транспортне машинобудування, двигунобудування, наука і освіта, інформаційно-комунікаційні технології, вирощування сільськогосподарської продукції, переробка сільськогосподарської продукції та виробництво продуктів харчування, індустрія гостинності, туризм, муніципальне господарство та медицина.

Загалом, основною метою залучення інвестицій в економіку Запорізької області є поліпшення інвестиційного клімату області, підвищення ефективності інвестиційної діяльності, створення умов для зростання надходжень прямих іноземних інвестицій, передусім у галузі високотехнологічного виробництва, а також для забезпечення модернізації регіональної економіки, інфраструктури та соціальної сфери

на основі ефективного використання наявного потенціалу та конкурентних переваг Запорізької області.

Література

1. Запорізька область за 2018 рік, Головне управління статистики у Запорізькій області, Запоріжжя 2019. – 460с.
2. Державна служба статистики України [<http://www.ukrstat.gov.ua/>].
3. Міста та райони Запорізької області за 2018 рік, Статистичний щорічник за 2019 рік, Головне управління статистики у Запорізькій області, Запоріжжя 2019. – 460с.
4. Hassan Ali Al-Ababneh, Oksana A. Marchenko, Kateryna A. Pylypenko and Sergiy P.Kuchyn. Marketing in the sphere of postal communication of developing countries// Management Science Letters Volume: 9. – Issue: 10. – 2019. – P. 1609-1616.

UDC 004.413.4

SIMULATION MODELING OF RISKS BY THE METHOD OF MONTE CARLO

Horb Viktoria

Student of the Faculty of Agrarian Management
NULES of Ukraine

Kharchenko Volodymyr

Associate professor of the department of information systems
NULES of Ukraine

Keywords: modeling, risk analysis, Monte Carlo method, decision making

Managers of different levels of management use both qualitative and quantitative methods to make scientifically proved management decisions. Qualitative methods are an expert, functional method; method of evaluating technical strategies. Among the quantitative methods are analytical, statistical and mathematical programming methods.

In particular, one of the effective quantitative methods is the method of statistical modeling – the Monte Carlo method. This method should be used in management while studying risky events in order to predict the development of the project and anticipate problems that will arise.

Effective use of information systems and technologies enables modeling of entrepreneurial activity due to the considerable number of possible variants, whereas taking into account and predicting correlation-regression dependencies between certain parameters.

The research of this issue is tackled in the works of many domestic and foreign authors, including Binder K., Herman D., Romanovskiy I, Tobochnik Y., Kunin S., Sobol I. and others.

The purpose of the study is to study the risks using the Monte Carlo method that will improve the efficiency of business management.

Risk analysis is an important part of every manager's job. Successful companies attach great significance to this issue. Since the organizations are constantly facing uncertainty and changes of the environment, it is crucial to be able to rebuild their organization system in time.

If there is any risk in decision making, the Monte Carlo method is used, which is a way of predicting the process. The important thing is that the manager can observe the artificially created situation with a random selection of values of the task parameters.

The agricultural sector is most toughly linked to economic risks, as for domestic agro-industries much of the risk is related to climatic conditions. This leads either to a lack of yield or, conversely, to excessive surpluses (overproduction of products) [1, 2]. Therefore, proper, scientifically sound economic risk accounting is one of the most important requirements in assessing the performance of agricultural enterprises.

The Monte Carlo method is a numerical method for solving mathematical problems (systems of algebraic, differential, integral equations) and direct simulation (physical, chemical, biological, economic, social processes) by obtaining and converting random numbers.

Continuous random process – system operation before failure (error) is described by different distribution laws depending on the properties of the system and its elements, operating conditions, nature of failures and others. When analyzing the functional suitability of system elements, the following laws of distribution of random variables are most often used: exponential distribution, normal distribution, Weibull distribution, etc.

The Monte Carlo method allows to objectively analyze a specific situation and correctly evaluate risky events. The method also allows to see a graphical representation of the probable distribution of states, so that further analysis and risks can be identified.

The general scheme of the Monte Carlo method is based on the central limit theorem of probability theory, which states that a random variable is equal to the sum of a large number of N arbitrary random variables with the same mathematical expectations and variances X_i and σ^2 , always distributed according to the normal law with $N \cdot m$ and the variance $N \cdot \sigma^2$. A normal distribution law is characterized by a probability density (1) [3, 4].

$$f(x) = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} \cdot e^{-\frac{(x-m)^2}{2\sigma^2}} \quad (1)$$

where m – the mathematical expectation of X ,

σ^2 – is the variance of X .

It should be noted that the basis of the Monte Carlo method is a random number generator. The generation of an arbitrary random number consists of two steps:

- generation of a normalized random number (evenly distributed from 0 to 1);
- transformation of a random number into an arbitrary law of distribution.

A pseudorandom number generator is an algorithm that generates a sequence the elements of which are almost independent of one another and conform to a given law. In most cases, software generation methods are used in practice. One of those in Microsoft Visual Studio is the parametric random number generation function. In particular, the MVNRND function is a function of generating pseudorandom numbers by a multidimensional normal distribution.

This method is effective, but it is not very popular. Among the main reasons are the relatively high cost of analysis, the relatively high cost of time and the difficulty of finding the probable distribution for each variable. Moreover, after applying the method, the manager must independently make the right scientifically sound decision on expected risk events based on the obtained result.

The Monte Carlo method should be used by managers of different domestic agribusinesses. Decision-makers have the ability to evaluate the risks and benefits of different investment options and make preliminary calculations on the model without resorting to full-scale experiments.

The great advantage of the Monte Carlo method is that it allows the model to take into account the element of chance and the complexity of the real world. In addition, the method is effective in changing various parameters, such as the distribution of random variables. It is based on the law of large numbers.

One typical example of using the Monte Carlo method is problems in which the mathematical expectation of some random variable must be found. For this you need to generate a set of random values of this value and find the average. The random variable is usually characterized by a certain probability distribution.

REFERENCES

1. Kharchenko V.V., Kharchenko H.A. Modelling of investment support of use of re-
2. Kharchenko V.V., Kharchenko H.A. Production resources use optimization at agricultural enterprises Actual Problems in Economics Kiev Iss. 172, (2015): 458-464.
3. Kharchenko V.V., Namiassenko Yu. O. Modelling of information flows of the agrarian formation // Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. – 2017. – № 25. – P. 2. – Pp. 172-176.
4. Romanovsky I. Application of the Monte Carlo method to simulate the economic risks of agroindustrial enterprise Problems of Economics and Political Economy 2017, N. 1 p. 129-141.

source potential of agricultural enterprises // Proceedings of the 2018 International Scientific Conference Economic Sciences for Agribusiness and Rural Economy N 1, Warsaw, 7–8 June 2018, pp. 321–326 Access Mode: <https://js.wne.sggw.pl/index.php/esare/article/view/1478/1078>

РЕЙТИНГОВІ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ

Олесько Н. А.

студентка групи УАі-31

Дзюрах Ю. М.

асистент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту
Національний університет "Львівська політехніка"

Ключові слова: економічна безпека, рейтинг, банківська система, кредитний ризик, кредитоспроможність.

Key words: economic security, rating, banking system, credit risk, creditworthiness.

В сучасних економічних умовах питання оцінки економічної безпеки банківських установ набувають особливого значення. Зростання банківських ризиків поглиблює проблему збереження фінансової стабільності, перетворюючи її в один з найбільш актуальних теоретичних і практичних аспектів сучасної економіки. Разом з тим в існуючих дослідженнях міститься невелика кількість пропозицій з удосконалення оцінки економічної безпеки банківських установ, зокрема з використанням рейтингових методик. Тому актуальним є дослідження рейтингових підходів до оцінювання рівня економічної безпеки банківських установ, які можуть бути використані у формуванні конкурентоспроможності фінансової системи України.

Надання кредитно-рейтингової оцінки набуло поширення досить давно, особливо для таких фінансових установ як банки, адже саме банківські установи нагально потребують визна-

чення рейтингу для того, щоб клієнти, інвестори, та інші зацікавлені особи мали змогу оцінити ступінь надійності банку та його фінансово-господарський стан. Для України рейтингова оцінка банку є дуже важливим питанням та потребує глибокого аналізу та розроблення дієвої методики.

На наш погляд, варто відмітити, що різні зарубіжні підходи до рейтингового оцінювання економічної безпеки банків є слабо адаптованими до умов економіки України, оскільки вони не враховують особливості функціонування вітчизняної банківської системи. Вітчизняні методики здебільшого базуються на розрахунку фінансових показників, які розраховуються на підставі даних фінансової звітності за останній звітний період, в той час як використання якісних характеристик банку (ділова репутація, стан фінансової звітності, характеристика менеджменту, аналіз зовнішнього середовища) є другорядним.

Слід зазначити, що ідеї зарубіжних учених потребують доопрацювання у

контексті системи України, зважаючи на особливості нормативно-правового регулювання, економічної та політичної ситуації, інфраструктури фінансового ринку тощо [1]. Недоліком регресійних методик, як і номерних і бальних, є нездатність визначити рейтинг, який можна використовувати під час розрахунку лімітів кредитування на ринку міжбанківських кредитів.

Більшість науковців в умовах розвитку банківської системи України найбільш часто розглядають такі методики рейтингового оцінювання: методика Кромонава, Sheshunoff Bank (США), CAMELSO та методи на основі синтезу, що дозволяє обґрунтувати стратегію підвищення ефективності.

На сьогодні існує багато підходів до здійснення рейтингової оцінки економічної безпеки банку. Однак, як свідчить аналіз багатьох періодичних джерел та практичний досвід, багато рейтингових методик мають слабкі сторони, зокрема у сфері врахування та попередження ризиків. Джолос А.В. запропонував новітній варіант рейтингової методики оцінки економічної безпеки банків, що враховує фактор виникнення ризиків банківської діяльності. Така методика може значно спростити процес аналізу ризиковості кредитного портфелю банківських установ [2].

Відповідно до Концепції створення рейтингової системи, впровадження рейтингової оцінки необхідно для визначення банківського ризику в кон-

тексті регіонів галузями економіки й суб'єктами ведення господарства. У першу чергу, система рейтингової оцінки потрібна банкам, які зацікавлені в залученні нових акціонерів, інвесторів, клієнтів – юридичних і фізичних осіб [3, с. 10].

Отже, при визначенні кредитного рейтингу можливі два підходи: один передбачає оцінку відносної кредитоспроможності, що дозволяє провести порівняння різних емітентів між собою; другий припускає оцінку ризику невиконання власних зобов'язань із присвоєнням відповідної рейтингової оцінки для кожного окремого суб'єкта, що рейтингується. Оцінка діяльності банку особливо має потребу в загальноновизнаному підході, який би сприймався всіма учасниками фінансового ринку.

Список використаних джерел:

1. Бикова О.В. Оцінка ефективності кредитної політики банку / О.В. Бикова, О.В. Марченко // Молодий вчений, 2017. – № 3. – С. 586-591.
2. Джолос А.В. Публічна система рейтингової оцінки банківських установ України: призначення та інформаційна модель [Електронний документ] / А.В. Джолос, Т.Г. Савченко // Економіка та суспільство. – 2017. – № 13. – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/224.pdf.
3. Васильченко З.М. Особливості капіталізації комерційних банківських установ України в сучасних умовах / З. М. Васильченко, Е. В. Демчишина // Финансовые услуги, 2017. – № 5. – С. 8-11.

ЕКОЛОГІЧНА ІНФРАСТРУКТУРА, ЯК ПОКАЗНИК СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Леушина О.А.

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, Україна

***Анотація.** Розглянуто особливості функціонування екологічної інфраструктури в складі інфраструктурного комплексу регіону. Визначено її місце у формуванні та збереженні життєвого середовища, підтримки його високої якості. З'ясовано перспективні напрями вдосконалення екологічної інфраструктури.*

Ключові слова: екологічна інфраструктура, об'єкти екологічної інфраструктури, екологічна безпека.

Keywords: environmental infrastructure, environmental infrastructure's facilities, environmental safety.

Поява нових технологій вплинула на збільшення виробництва та об'єми споживання продукції і як наслідок, зростання кількості відходів, як в промисловості, так і в сфері споживання. Відбулися зміни в навколишньому середовищі. У зв'язку з цим значно зросла роль екологічного фактора в процесі відтворення суспільного продукту та робочої сили. Це потребує посилення екологічного аспекту в розвитку інфраструктурного комплексу, як країни взагалі, так і окремого регіону, пов'язаних з його територіальними особливостями та специфікою розвитку господарства.

Розглядаючи розвиток того чи іншого регіону, особливої уваги заслуговують об'єкти виробничої інфраструктури, які мають екологічну направленість. Регіональний або територіальний підхід дає змогу визначити інфраструктуру регіону

як систему галузей, що дають змогу розвиватися частинам регіонів в тих напрямках, які зумовлені різноманітністю їх ресурсів та умов. При цьому виробнича інфраструктура може розглядатися як цілісна система, елементи якої тісно взаємодіють між собою. Наголошуючи на глибокому не тільки економічному, але й екологічному змістові виробничої інфраструктури, екологічна інфраструктура повинна стати одним із найбільш пріоритетних напрямків її розвитку.

До складу екологічної інфраструктури включають комплекс об'єктів, територій, мереж і систем природного та антропогенного походження, які функціонують за природними законами, а також забезпечують умови для підтримання збалансованого розвитку природного середовища, збереження середовища життя людини, а також

сукупність контролюючих та запобіжних обслуговуючих ланок, які мають завдання гарантувати нешкідливі щодо довкілля оптимальні умови діяльності всіх галузей екологічного виробництва, організацій та установ, які здійснюють господарську діяльність на певній території [1].

Запорізька область входить до числа регіонів України, які складають основу її індустріального та аграрного потенціалу. Площа області складає 27,2 тис. км², що становить 4,5 % від території України, з яких понад 82,5 % земель задіяні в сільському господарстві, що свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння земель і про значний агроресурсний потенціал області.

Основний вплив людини на земельні ресурси та ґрунти відбувається через сільське господарство, промисловість, виробництво електроенергії та транспорт. Природнокліматичні умови, а також нераціональне використання сільськогосподарських земель збільшує площу деградованих ґрунтів. Погіршення екологічного стану відбувається внаслідок підтоплення, ерозії, засолювання, фізичних деформацій та стискання. Внаслідок природних і технологічних змін відбувається активізація екзогенних процесів: зсувів, осідань ґрунту, берегової абразії та тощо. У Запорізькій області по даних земельного обліку налічується 62,1 тис. га (2,3 %) земель сільськогосподарського призначення, що потребують консервації. Надмірна розораність території погіршує екологічні умови та можли-

вості саморегулювання агроландшафту, знижує активність ґрунтоутворюючих процесів та природної родючості ґрунтів, посилює їх ерозію. За останні тридцять п'ять років площа еродованих земель збільшилася на 25,2 %. На цей час водною ерозією охоплено 35,5 %, а вітровою – більш ніж 90 % площі сільськогосподарських угідь (в роки з пиловими бурями практично вся територія області піддається дії вітрової ерозії) [2].

В зв'язку з цим доцільне підвищення концентрації галузей екологічної інфраструктури, централізації її об'єктів, а саме інженерно-економічні служб, органів технічної інформації, агрохімії, ремонтних баз, які були б здатні обслуговувати не тільки колективні сільськогосподарські підприємства, але й сільських господарства, яким не під силу утримувати інфраструктурні підрозділи.

На сьогодні залишається відкритим питання про методику контролю за дотриманням норм і правил хімічних меліорацій за умовних форм власності та господарювання; збору інформації та відшкодування можливих збитків. Очевидно, що спираючись на диференційовану систему платежів, субсидій, податків, штрафів, держава, регіональні владні органи повинні стимулювати виробництво екологічно чистої продукції, застосування екологізованої техніки, природоохоронної системи землеробства. Виконання цих функцій у необхідних масштабах поки що відсутнє.

Безпосередньо з процесом природо-користування, екологічними показниками стану довкілля пов'язаний розвиток переробних галузей регіонального агропромислового комплексу. Надзвичайно важливе екологічне значення має якість виробленої продукції, особливо це стосується продуктів харчування. Соціальна орієнтованість ринкової економіки, вимоги до підвищення конкурентоспроможності товарів зумовлюють підвищення якості сировини переробних агропромислових галузей. Це вимагає додаткових затрат для доведення продукції до вимог технологічних стандартів. Вирішальну роль у забезпеченні функціонування харчової промисловості відіграють якість і кількість перероблюваної сировини, збереження корисних речовин у готовій продукції, обсяг та характер утилізації відходів, втрати сировини при переробці, можливості очищення викидів шкідливих речовин в атмосферу та водне середовище, а також їх запобігання. Тому до важливих напрямів розвитку переробних галузей на перспективу слід віднести забезпечення їх функціонування необхідною екологічною інфраструктурою, тобто установками, які зменшують кількість викидів в атмосферу та водойми.

Екологічні параметри функціонування об'єктів інфраструктури повинні відображати соціально-демографічну ситуацію в регіоні, середню тривалість життя, природний рух населення, зниження рівня професійних захворювань. Екологічна ситуація, яка склалася на території – рівень

забрудненості компонентів природного середовища, порушення природних взаємозв'язків – все це є факторами, що впливають на стан здоров'я людей. Запорізька область єдина використовує Дніпровську воду як питну. У містах Запоріжжя, Мелітополь та Бердянськ після багаторічної експлуатації за відсутності належних капітальних інвестицій системи каналізації та водопостачання перебувають у незадовільному технічному стані. Системи водопостачання мають низьку пропускну спроможність і застаріли [2]. Водопровідні труби постійно прориваються, утворюючи на поверхні землі вирви й завдаючи структурної шкоди будівлям. Промислові аварії/виливи, а також аварії каналізаційних насосних станцій призводять до регулярного порушення стандартів якості води і ставлять під загрозу здоров'я населення.

Отже, елементи традиційної виробничої та соціальної інфраструктури, які попереджають і ліквідують несприятливі екологічні ситуації, тісно пов'язані з гарантуванням екологічної безпеки для жителів регіону. До них належать технологічні системи екологічної інфраструктури (система моніторингу, очисні споруди, дренаж, об'єкти комунального господарства тощо), покликані здійснювати попередження і ліквідацію наслідків несприятливих явищ природи і соціального дискомфорту, або не допускати розвитку небезпечних екологічних ситуацій.

Створення високоякісної екологічної інфраструктури в регіоні гарантує (у межах її можливостей) і екологічну безпеку. Маючи вдалий підбір властивостей та якостей, науково обґрунтовані параметри складових елементів, цей комплекс буде ефективно виконувати завдання, визначені під час його створення.

Література

1. Важинський Ф.А., Черторижський В.М. Розвинута екологічна інфраструктура – показник конкурентоспроможності регіонів [Електронний ресурс] – Адреса доступу до сторінки - www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlts/16.../212_Wa_zynski_16_6.pdf.
2. Статистичний щорічник «Запорізька область за 2018» [Електронний ресурс] – Адреса доступу до сторінки – <http://www.zp.ukrstat.gov.ua/index.php/publications/46-publikatsiji/katalog-publikatsij-2019/378-kompleksna-statistika-2019>

LEGAL REGULATION OF DIGITAL RELATIONS IN THE INTERNET

Prikhodko D. S.,

student, The faculty of law, National Aviation University, Kyiv Scientific supervisor:
Myronets O., Senior Lecturer

Keywords: the Internet, legal relations, normative acts, information.

The Internet as an internationally important social phenomenon, attracts the attention of specialists in various sciences, including the legal representatives. However, nowadays, no country in the world has codified legislation on the Internet.

Legal relations are individual public relations between persons, which arise on the basis of norms of law, characterized by the presence of subjective legal rights and obligations and guaranteed by the coercive power of the state. Internet relations are a new type of social relations that emerge, change and terminate in cyberspace [3].

The Internet as a whole is not subject to law, since it is not an international organization or legal entity or any other organized entity. The Internet as a whole is not an object of the law because there is no single specific network owner, and there is no entity that manages or controls a large part of that network. The legal rules governing the Internet are of mixed private-public nature. Legal relationships in a virtual environment act as a legal form of interaction of Internet users regarding the exchange of various information, are volitional and in the aggregate consist of a complex of absolute and relative, regulatory and protective legal relations. The main feature of these relationships is that subjective rights in them are

primarily disclosed through the personal actions of Internet users, which cause the rights, obligations of other Internet users to arise, terminate or change [1].

All legal aspects related to the Internet can be divided into two groups: control over network access and control over the content of messages on the network. There is currently no specialized regulation in Ukraine regulating Internet relations [2].

The main normative acts of Ukraine that directly determine the directions of regulation of Internet relations in our country today are some laws. However, it cannot be denied that there is a need to establish special rules that take into account the particularities of Internet relations, the introduction of rules of international and national legislation aimed at their effective regulation [3].

It should be noted that the Cabinet of Ministers of Ukraine has repeatedly initiated the preparation of draft normative-legal acts on regulation of legal relations during the dissemination of information in the Ukrainian segment of the Internet. However, given the specifics of the issue and its unresolved issues in the world, this work is still ongoing [2].

Legal regulation of Internet relations is a deliberate influence on the processes

in the digital environment of the Internet by legal means in order to regulate and develop them. It is also a sail to the behavior of the subjects of law through the rules of law, which ensures their normal functioning. The Internet forms a specific information sphere (Internet sphere) related to the circulation of digital information. The structure of Internet relations contains the following components: subjects, objects, subjective rights and obligations, information, technical means. The legal entities on the Internet are usually: telecom operators; Internet access service providers; information providers; users. It is not fundamental on the Internet whether the network user is a natural or legal person or a registered network operator as a taxpayer. The main object of a network's relationship is information (technical, economic, social, legal, etc.) [1].

Therefore, relationships on the Internet can be called informative. In Ukraine, they are regulated by certain legal acts, but there is no single branch of law in this sphere of relations. It should also be noted that the subjects of these relations may be located in different countries, and their activities are governed by the laws of different countries.

REFERENCES

1. Еннан Р. Є. Правове регулювання відносин у мережі Інтернет. ІТ-право: проблеми і перспективи розвитку в Україні / Р. Є. Еннан. // Збірник матеріалів науково-практичної конференції. – 2016. – С. 172.
2. Татарова В. С. Особливості правового регулювання мережі Інтернет. / В. С. Татарова. // Управління розвитком. – 2014. – С. 105–108.
3. Глібка С. В. Правове регулювання відносин у мережі Інтернет / С. В. Глібка, К. В. Єфремова. // Харків: Право. – 2016. – С. 326.

УДК 341.1/8

ЗОВНІШНЬОБОРГОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЯК ЧАСТИНА ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

І. П. Устинова

Кандидат юридичних наук, доцент

А. Р. Кузьмін

студент

Національний авіаційний університет

проспект Космонавта Комарова, 1, 03680, Київ, Україна

E-mail:kafedra92@ukr.net

Фінансово-правові відносини являють собою суспільні відносини, учасниками яких є носіями юридичних прав і обов'язків у сфері мобілізації, розподілу, перерозподілу та використання централізованих і децентралізованих фондів коштів. Щодо міжнародних фінансових відносин, то це відносини між суб'єктами різних країн – урядами, підприємствами та фізичними особами – щодо концентрації та перерозподілу грошових ресурсів на світовому фінансовому ринку з метою досягнення безперервності й рентабельності національного виробництва.

На міжнародному рівні суб'єктами фінансових відносин виступають різноманітні міжнародні організації, які виконують кредитно-фінансові операції, підтримують стабільність міжнародних розрахунків і виступають органічною складовою міжнародних економічних відносин. В даний час до числа спеціалізованих міжнародних кредитно-фінансових організацій належать: Міжнародний валютний фонд (МВФ); Група Сві-

тового банку (ГВБ); Банк міжнародних розрахунків; Європейський центральний банк (ЄЦБ); Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР); Європейський інвестиційний банк (ЄІБ); Чорноморський банк торгівлі та розвитку; Міжнародна організація вищих органів фінансового контролю; Внутрішньо європейська організація податкових адміністрацій [1, с.228].

Міжнародні фінансові організації – це інститути, створені на основі міждержавних угод з метою регулювання міжнародних економічних відносин, у тому числі валютно-фінансових і кредитних і які являють собою розгалужену схему зі значною кількістю державних і приватно – кредитних елементів, через які здійснюється координація фінансових зв'язків у світі.

На сьогоднішній день, саме міжнародні фінансові організації є однією з найбільш важливих ланок міжнародної фінансової системи й основним джерелом необхідних фінансових ресурсів для країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою [2, с. 10].

Щодо України, то її підтримка у міжнародних фінансових організацій зумовлена такими чинниками: по-перше, Україна як держава покищо фактично не має реального доступу на міжнародні фінансові ринки. Зовнішнє фінансування вона може отримати переважно з офіційних джерел. По-друге, політика Фонду, яка проводиться в Україні і пов'язана з грошовою підтримкою, спрямована на стабілізацію соціально-економічної ситуації в Україні. Кредити, що залучаються від МВФ, використовуються для підтримки курсу національної валюти та для фінансування дефіциту платіжного балансу України і покликані пом'якшити економічні труднощі у процесі проведення економічних реформ, які дають змогу забезпечити у перспективі економічне зростання у країні. Без проведення програми економічних перетворень фінансова підтримка з офіційних джерел не має сенсу, бо в цьому разі позичкові кошти використовуватимуться на фінансування тільки поточних проблем платіжного балансу, які без реформування економіки збільшаться. Значною мірою завдяки співробітництву з МВФ наша країна спромоглася залучити значні кредитні ресурси Світового банку.

Тобто, основним напрямом використання кредитів МВФ було надання кредитів Міністерству фінансів України для обслуговування зовнішнього боргу, фінансування дефіцитів платіжного та торговельного балансів [3, с. 33].

На сьогодні активну роботу щодо надання фінансової допомоги і креди-

тування ведуть кілька фінансових установ, серед яких такі структури Світового банку, як Європейський банк реконструкції та розвитку (EBRD) і Міжнародна фінансова корпорація (IFC).

На сьогодні Україна має зовнішній борг, який являє собою заборгованість держави за залученими з-за кордону коштами у вигляді позик і кредитів іноземних банків та міжнародних фінансових установ, відсоткам, що сплачуються по них, а також коштами, отриманими шляхом розміщення на міжнародних ринках державних цінних паперів.

Можна виділити такі основні проблеми співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями: проблема постійного зниження платоспроможності України; відсутність рівноваги платіжного балансу; зростання зовнішнього боргу, що призводить до збільшення залежності України відзовнішніх кредиторів; неефективне використання залучених коштів; корупція та розкрадання державного майна на противагу розбудові та розвитку національної економіки; недостатній рівень «інноваційності» проектів.

Ці та інші проблеми можуть бути вирішені шляхом підвищення контролю за цільовим використанням ресурсів, ліквідацією корупції, підвищення інвестиційної привабливості та кредитоспроможності вітчизняних підприємств, диференціювання джерел фінансових коштів за рахунок розширення ринкової складової.

Література:

1. Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях: навч. посіб. / за заг. ред. Бошицького Ю. Л., Дей М. О. – К.: Видавництво лшїра-К, 2014. – 268 с.
2. Швайка М. А. Шляхи подолання світової фінансової кризи, запровадження світової резервної валюти і організації міжнародного банку для управління нею / М. А. Швайка, А. Б. Пельо // Економіка промисловості. – 2011. – № 1. – С. 8 – 13.
3. . Мицюк С. В. Сучасний стан та перспективи співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями / С. В. Мицюк, В. В. Мегей // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2015. – Вип. 12. – С. 31–38.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТАТУСУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Лобер Г. О.

студент групи МЕФБ-11

Дзюрах Ю. М.

асистент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту
Національний університет “Львівська політехніка”

Ключові слова: публічна влада, внутрішньо переміщені особи, гарантії забезпечення прав, механізм забезпечення прав, державне управління.

Key words: public authority, internally displaced persons, guarantees of rights protection, mechanism of rights protection, public administration.

Статус внутрішньо переміщеної особи (далі – ВПО) на сьогодні мають більше мільйона громадян. Саме тому, після появи у вітчизняному законодавстві поняття ВПО постала необхідність організувати належним чином діяльність органів публічної влади щодо забезпечення реалізації статусу внутрішньо переміщених осіб. У зв'язку з цим особливо актуально дослідити правове регулювання діяльності органів публічної влади щодо забезпечення реалізації статусу ВПО, адже саме норми цього законодавства сформувався буквально в останні роки.

На сьогодні основними джерелами правового регулювання діяльності органів публічної влади щодо забезпечення реалізації статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні є Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, закони та підзаконні нормативно-правові акти, рішення су-

дових органів, документи «м'якого права» глобального характеру, зокрема, Керівні принципи Організації Об'єднаних Націй з внутрішнього переміщення, Вказівки для законодавців та політиків із захисту внутрішньо переміщених осіб, Принципи з питань реєстрації житла і майна біженців і переміщених осіб, документи «м'якого права» Ради Європи, значення яких постійно зростає, що є однією з особливостей такого правового регулювання.

Іншими встановленими особливостями правового регулювання діяльності органів публічної влади щодо забезпечення реалізації статусу внутрішньо переміщених осіб є домінування у ньому не законів, а підзаконних актів, якими у ряді випадків встановлюються не передбачені законами обмеження; застосування міжнародних договорів, що покладають на органи публічної влади певні обов'язки

щодо забезпечення реалізації прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, з врахуванням відступів від деяких з них, а також повідомлень про не гарантованість застосування окремих договорів [1, с. 31].

Досліджуючи діяльність органів публічної влади щодо забезпечення реалізації статусу внутрішньо переміщених осіб необхідно розглянути яким чином вони функціонують.

Діяльність органів публічної влади направлена на реалізацію гарантій ВПО. Гарантії, як складову механізму конституційно-правового статусу ВПО, можна класифікувати на: контрольно-наглядові, організаційно-процедурні та адміністративно-юрисдикційні.

Контрольно-наглядові гарантії забезпечення прав ВПО найефективніше реалізуються шляхом діяльності Уповноваженого Верховної ради з прав людини та Представника Уповноваженого Верховної Ради України з питань дотримання прав внутрішньо переміщених осіб на підставі Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», які здійснюють контроль за діяльністю органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань забезпечення прав свобод ВПО [2].

Організаційно-процедурні гарантії прав ВПО реалізуються шляхом визначення правових процедур надання адміністративних послуг (постанова Кабінету Міністрів України від 1.10.2014 №509 «Про облік внутрішньо переміщених осіб» [3], зі змінами вне-

сеними Постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 №79 «Деякі питання оформлення і видачі довідки про взяття на облік особи, яка переміщується з тимчасово окупованої території України або району проведення антитерористичної операції» регулює процедуру визначення правового статусу ВПО та надання довідки про такий статус [4].

Адміністративно-юрисдикційні гарантії забезпечують можливість захисту прав ВПО шляхом оскарження не законних дій, адміністративних актів державних органів до вищестоящих органів або в адміністративному суді. Наприклад, ст.13 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» передбачає, що рішення, дії чи без діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб можуть бути оскаржені до суду в порядку, визначеному законом [5].

Крім того, для забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб важливе значення мають міжнародно-правові гарантії. Але задекларовані конституційні права не становлять цінності без гарантій їх реалізації. У випадку з правами такої категорії осіб, як внутрішньо переміщені особи, норми адміністративного права забезпечують реалізацію норм конституційного права, які визначають права та обов'язки громадян.

Таким чином, ми дійшли висновку, що ефективна правотворча та організаційна діяльність органів публічної влади в Україні вибудовує систему

конституційно-правових гарантій, яка має забезпечити здійснення органами державного управління, у відповідності з законом, юридичних обов'язків з питань реалізації прав внутрішньо переміщених осіб. Саме гарантії забезпечення прав є одним із основних елементів правового механізму забезпечення прав.

Список використаних джерел:

1. Крахмальова К. О. Адміністративно-правове забезпечення статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук / К.О. Крахмальова; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ: 2017. – 210 с.
2. Про уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 1.10.2014 № 509 «Про облік внутрішньо переміщених осіб», зі змінами внесеними Постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 № 79 «Деякі питання оформлення і видачі довідки про взяття на облік особи, яка переміщується з тимчасово окупованої території України або району проведення антитерористичної операції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/79-2015-%D0%BF>
4. Деякі питання оформлення і видачі довідки про взяття на облік особи, яка переміщується з тимчасово окупованої території України або району проведення антитерористичної операції: Постанова Кабінет Міністрів України від 4 березня 2015 р. № 79 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/79-2015-%D0%BF>
5. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України № 1706-VII від 20.10.2014 р. // Відомості Верховної Ради України від 02.01.2015 р., № 1, стор. 2, стаття 1.

СУТНІСТЬ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЙОГО ПОКАЗНИКІВ

ESSENCE OF PROVIDANCE OF FINANCIAL RESULTS THAT YOGA SHOWER

Кустовський Б.

магістр

Мельянкova Л.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Ключові слова: облік, звіт, фінансові результати, фінансова звітність.

Keywords: accounting, sound, financial results, financial sound.

В сучасних умовах діяльність підприємств спрямована на отримання економічної вигоди, які знаходить свій прояв у фінансових результатах що характеризують всі напрямки діяльності підприємства.

Фінансовий результат діяльності підприємства знаходить своє відображення у рівні отриманого прибутку або збитку, відображаючи ефективність його операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Це робить фінансові результати одним із ключових об'єктів наукових досліджень економічної теорії.

В загальноекономічному розумінні сутність фінансових результатів розглядається як результат порівняння доходів звітного періоду з витратами цього періоду. Доходи при цьому прирівнюються до споживчої вартості виробленої продукції (робіт, послуг), а витрати до фактичної їхньої вартості (собівартості). За

ефективної виробничо-господарської діяльності такі результати знаходять свій вираз в отриманні прибутків, в протилежному випадку призводять до збитків.

Проте результати діяльності підприємства можуть виражатися не лише у обсягах прибутку, це пов'язано з тим, що метою діяльності багатьох підприємств є також примноження капіталу вкладеного власниками, що знаходить своє відображення не лише у отриманні прибутку, а й у збільшенні вартості підприємства, що неодмінно призведе до зростання величини його власного капіталу. Тому економічний результат діяльності підприємства можна розглядати як величину отриманого за звітний період прибутку (збитку) та зміну обсягу власного капіталу. При цьому саме прибуток, як економічна категорія, відображає загальну кінцеву грошову оцінку господарської діяльності і є найважливішим

показником фінансових результатів діяльності підприємства.

В сучасній міжнародній практиці, з точки зору бухгалтерського обліку виокремлюють три основні підходи до розгляду змісту фінансових результатів діяльності підприємства:

– фінансовий результат є різницею між вартістю чистих активів підприємства протягом звітного періоду, при цьому чисті активи підприємства дорівнюють різниці між загальною вартістю майна підприємства та загальною сумою його заборгованостей і додаткових внесків власників;

– фінансовий результат діяльності підприємства визначається як різниця між величинами його доходів і витрат діяльності протягом звітного періоду із врахуванням коригувань на суму зміни залишків запасів та незавершеного виробництва за звітний період;

– показник фінансового результату визначається за допомогою порівняння величини власного капіталу на початок звітного періоду та на кінець звітного періоду.

Найбільш поширеним в міжнародній практиці і для української системи бухгалтерського обліку є другий підхід. Особливо це знаходить прояв у специфіки сільськогосподарського виробництва, що є складовою операційної діяльності аграрного підприємства в цілому. Тому фінансовий результат від цієї діяльності є лише частиною загальних фінансових результатів діяль-

ності підприємства. Відтак для визначення фінансового результату аграрного виробництва найбільш ефективним є застосувати підхід «доходи мінус витрати». Це зумовлено тим, що інші підходи передбачають визначення чистих активів та власного капіталу, що неможливо, бо неможна чітко встановити розміри цих показників задіяних в аграрному виробництві.

Доходи і витрати відображаються в обліку і звітності у момент їх виникнення, незалежно від часу надходження і сплати грошей, та згідно з принципом нарахування та відповідності доходів і витрат при визначенні фінансового результату діяльності підприємства за звітний період до порівняння приймаються доходи звітного періоду і витрати, які понесені для формування цих доходів.

Таким чином, сутність звіту про фінансові результати та його показників є питанням постійного дослідження та розвитку і являє собою таку економічну категорію яка знаходить своє відображення в оцінці результатів діяльності підприємства характеризуючи кількісні і якісні показники цієї оцінки.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку гтг1 «Загальні вимоги гтгдо фінансової гтгзвітності», затвердженого Наказом Міністерства гтгфінансів України 07.02.2013 гтгг № 73, зареєстрованого в Міністерстві гтггюстиції України 28 лютого 2013 р. за № 336/22868. URI: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

УКРАЇНА У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ЗМІН

Рубан А. О.

кандидат філософських наук, доцент кафедри політології,
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди», Україна

Ключові слова: геополітичні трансформації, європейсько-атлантична інтеграція, геополітичні інтереси, геополітична стратегія, цивілізаційні зміни.

Key words: geopolitical transformations, European-atlantic integration, geopolitical interests, geopolitical strategy, civilization changes.

Світова спільнота з кінця ХХ ст. – початку ХХІ ст. переживає кардинальні геополітичні трансформації. Це закономірно актуалізувало перед Україною стратегічні виклики щодо її ефективної адаптації в умовах нової геополітичної реальності й необхідності реалізації стратегії міжнародної суб'єктності. Складність геополітичного становища України зумовила тривалий і суперечливий процес формування її зовнішньої політики, трансформації від багатовекторності до безальтернативного курсу на європейсько-атлантичну інтеграцію. Виникає нагальна потреба якнайшвидшого вирішення проблеми геополітичної орієнтації, оскільки нинішні обставини становлять реальну загрозу існуванню України як незалежної, суверенної держави на політичній карті світу.

Україна залишаючись об'єктом геополітичних інтересів провідних держав регіону й світу, повинна максимально скористатися становищем, що склалося, знайти шлях виходу із зони

впливу потужних світових гравців та трансформуватися в реальний суб'єкт міжнародних відносин.

Серед зарубіжних вчених важливе місце в дослідженні геополітичного значення України займають такі видатні особистості як З. Бжезинський [2], Р. Каплан [8], С. Гантінгтон, П. Бергер [1] та ін. Зокрема їхні дослідження є важливими у розумінні ролі утвореної Української держави у геополітичному протистоянні різних полюсів сили та її місце у цивілізаційних змінах ХХІ ст.

Проблемам зовнішньої політики України та реалізації її європейсько-атлантичної інтеграції присвятили праці Ф. Рудич [12], А. Гальчинський [4], М. Михальченко [10], Я. Малик [9] та ін. На сучасному етапі досліджують зовнішню політику і міжнародні відносини С. Віднянський [3], Л. Чекаленко [14], В. Горбулін [5; 6] та ін.

Аналізуючи процес українського державотворення С. Прийдун [13, с. 9], стверджує, що найбільший вплив

на нього мали міжнародні чинники. Відсутність власної державності протягом століть, перебування у складі інших держав, які відрізнялись політичною організацією та цивілізаційною приналежністю, не перетворили українські землі на пасивний об'єкт міжнародних відносин.

Вирішення «українського питання» впродовж історії синхронізувалось у часі з важливими трансформаціями системи міжнародних відносин. Українське питання ніколи не стосувалось лише українців, а здебільшого носило глобальний характер, оскільки відзначалося геополітичною важливістю. Підтвердженням цьому є ХХ ст., коли поява самостійної України стала внаслідок глобальних перетворень, які означали трансформацію системи міжнародних відносин та зміну геополітичних координат.

Сучасне бачення світового порядку та характеру міжнародних відносин впливає з того, що світовий геополітичний простір поділений не стільки між великими державами зі сферами їхнього впливу, скільки між внутрішніми лініями напруженості між зоною стабільності, де панує закон і міжнародне право, пріоритетними є права людини, і сферою невизначеності, яка характеризується зневагою до закону, численними локальними конфліктами, гіпертрофією сил кримінального ґатунку тощо – усім тим, що несе загрозу безпеці, стабільності і розвитку людської цивілізації. На сході Європи лінія цього поділу пройшла територією пострадянських держав, які після хо-

лодної війни опинилися в ролі «буферних зон» між Росією та ЄС. [6, с. 63].

Дослідження проблеми європейського вектору української геополітики можна визначити такими основними положеннями: геополітика України недостатньо розроблена, вона переживає період становлення. За таких умов вивчення важливих геополітичних проблем має пріоритетний характер і сприятиме обґрунтуванню практичних векторів і вимірів сучасної української геостратегії; недостатньо вивченою проблемою можна вважати європейську парадигму української геополітики, яка може розкрити стан та динаміку входження України в Європейський Союз; українська держава вирішує широке коло проблем, які поставили перед нею у зв'язку з необхідністю сучасного геополітичного вибору. Від того, як вона зорієнтується в навколишньому оточенні, якими будуть її міждержавні стосунки, особливо з країнами-сусідами, які пріоритети вона визначить, і залежатиме геополітичне майбутнє країни.

На протязі тривалого часу Україна була позбавлена природного для неї європейського напрямку розвитку. Україна, як і інші постсоціалістичні країни, обрала для себе шлях затвердження в своєму житті загальнолюдських цінностей демократизму, ринкових відносин, світових культурних надбань. Всі означені явища, насамперед, можна вважати досягненням європейської цивілізації і вони просуваються зараз до нас саме з країн Європейського Союзу. Відтак європейський

вектор української геополітики цілком природно починає відігравати для нас на сучасному етапі винятково важливу, без перебільшення визначальну роль в розвитку українського суспільства.

Беручи до уваги географічне розташування України, загальну культуру і філософію сприйняття суспільних цінностей, українці цілком природно орієнтуються передусім на ЄС. Бо життєві стандарти і цінності, які домінують в ньому, Україні найближчі. Такий вибір допоможе Україні позбутися викривлень у ринковій структурі, зменшити відсталість в окремих ключових секторах економіки – особливо у сфері високих технологій та ноу-хау [11, с. 56-57].

Європейський вектор української геополітики визначає саму сутність не тільки зовнішнього, але і внутрішнього життя України. Безумовно, для входження до Європи Україна має вирішити цілу низку політичних, економічних, соціальних і правових проблем. Здійснити політичні і економічні реформи, підвищити життєвий рівень населення, без чого неможлива інтеграція України в європейські і євроатлантичні структури, регіональне самоутвердження нашої держави в Центральній-Східній Європі.

Європейській інтеграції України немає жодної альтернативи, а наближення до західних стандартів демократії, права та соціально-економічного розвитку буде головною гарантією подальшого прогресивного розвитку української держави.

Для України нині склалися такі обставини: невирішений військовий конфлікт на сході країни, анексована територія Криму, загрозлива соціально-економічна ситуація, корпоративні кланово-олігархічні корупційні схеми і війни, високий ступінь соціальної напруги, неоднозначний хід реформ, криза управлінської моделі держави, міжгрупові протистояння політико-економічних угруповань і груп впливу, тиск зовнішніх акторів на внутрішню політику України, відверте розчарування західних партнерів у діях українського політичного класу, продовження російської агресії щодо України, створюють достатньо небезпечні перспективи.

Саме від консолідації, насамперед, національних політичних сил та усвідомлення необхідності радикальних технологічних змін у системі управління, виходячи виключно з національних інтересів та пріоритетів, загальносоціального блага і поступального розвитку громадянського суспільства залежить доля суб'єктності Української держави.

Однією із основних катастроф України, на сучасному етапі розвитку є те, що вона залишається лімітрофною державою. Як правило, такий термін застосовують до держав, що виникли внаслідок розпаду імперій. Їх можна характеризувати, як такі, що мають низький рівень політичної культури, внутрішньо нестабільні, які не можуть виступати реальними суб'єктами міжнародної політики. Застосувавши вже відомий термін до тієї ж геополітичної

сукупності, що малася на увазі під поняттям лімітрофних держав у період 1917-1945 років, В. Цимбурський не ввів нове поняття, а лише осучаснив його визначення, прив'язавши його до сформульованого ним поняття «міжцивілізаційного поясу» [7].

Отже, для того, щоб вийти за межі поняття лімітрофу, Україні потрібно стати реальним суб'єктом міжнародної політики, для початку регіонального масштабу. У такій ситуації необхідно сформулювати та чітко визначити геополітичну стратегію держави, тобто чіткий план дій, його варіацію, зважаючи як на внутрішні проблеми, так і на ті цивілізаційні виклики з якими зіткнулося людство на початку ХХІ ст.

Література

1. Бергер П. Многоликая глобализация. Культурное разнообразие в современном мире / П. Бергер, С. Хантингтон. М.: Аспект Пресс, 2004. – 379 с.
2. Бжезінський З. Велика шахівниця. – Львів: Лілея-НВ, 2000. – 236 с.
3. Віднянський С. Особливості становлення зовнішньої політики незалежної України [Електронний ресурс] // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки, 2011. Вип. 20. С. 18–40. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 2.10.2019).
4. Гальчинський А. Глобальна перспектива – не багатополярний, а аполлярний світ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/macrolevel/anatoliy-galchinskiy-globalna-perspektiva-ne-bagatopolyarniy-a-apolyarniy-svit_.html (дата звернення: 3.10.2019).
5. Горбулін В. Безпечення оборони та безпеки України: актуальні проблеми і шляхи їх вирішення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/> (дата звернення: 2.10.2019).
6. Горбулін В. Україна–НАТО: стагнація чи повільна інтеграція? // Стратегічні пріоритети. – К.: №2(3) 2007. С. 5–14.
7. Громько Ю. Оренбуржский полігон [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.magazines.russ.ru/> (дата звернення: 2.10.2019).
8. Каплан Р. Украина стала новым яблоком раздора меж востоком и западом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economistua.com/> (дата звернення: 3.10.2019).
9. Малик Я. Плани дій Україна – ЄС як інструменти забезпечення європейської інтеграції / Я. Малик, О. Парияк // Ефективність державного управління, 2015. Вип. 42. С. 13–20. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 2.10.2019).
10. Михальченко М. Українська регіональна цивілізація // Політичний менеджмент, 2003. № 1. С. 19–28. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 4.10.2019).
11. Нечипоренко О. Перспективи, проблеми, шляхи та етапи вступу України до Європейського Союзу / О. Нечипоренко. – Київ: державний комітет України у справах сім'ї та молоді, 2004. – 158 с.
12. Політична наука в Україні: стан і перспективи. Політичний менеджмент. 2003. № 1. С. 5–18. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 2.10.2019).
13. Прийдун С. Трансформація зовнішньої політики України: європейсько-атлантичний аспект (1991–2015). Автореф. дис. ... кандидата історичних наук: 07.00.02 / Тернопіль, 2019. 19 с.
14. Чекаленко Л. Україна–США: дилеми стратегічного партнерства // Американська історія та політика, 2016. № 1. С. 122–127. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ahr_2016_1_18. (дата звернення: 2.10.2019).

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Сакун А.Ж.

к.е.н., доцент Херсонський державний аграрний університет, Україна

Ключові слова: бухгалтерський облік, управлінський облік, система управлінського обліку, управління, інформація.

Keywords: accounting, administrative account, system of administrative account, management information.

В сучасних умовах дані бухгалтерського обліку не достатньо забезпечують зростаючі інформаційні потреби підприємств. У зв'язку з цим, приймаються спроби пошуку і впровадження такої системи, яка здатна відповісти на різні питання. У світовій практиці і в Україні широко відома і успішно застосовується система управлінського обліку.

Дослідженню проблем впровадження управлінського обліку присвячені роботи вчених, Атамас П.Й., Атрілл П., Мак Лейни Е., Голов С.Ф., Нападівська Л.В., Пушкар М.С., Чумаченко М.Г., Щирба М.Т. та ін.

Управлінський облік – це, перш за все, система збору та аналізу інформації про діяльність підприємства, яка повно і об'єктивно відображає результати його господарських операцій і орієнтована на потреби керівництва і власників компанії. М.С Пушкар зазначив, що особливістю управлінського обліку є те, що на місце чисто процедурних обліково-економічних завдань висувається нове завдання – забезпечення потреб користувачів [5, с.

24]. І лише в другу чергу ця система використовується для управління витратами на рівні центрів відповідальності і видів діяльності.

Система управлінського обліку на підприємствах в сучасних умовах повинна виступати в якості інформаційного фундаменту управління. В економічно розвинених країнах, за оцінками фахівців, фірми і компанії 90% робочого часу організації бухгалтерського обліку витрачають на постановку і ведення управлінського обліку і тільки 10% – на фінансову бухгалтерію або рахівництво. Дане співвідношення на українських підприємствах виглядає зовсім навпаки. Позитивні зміни можливі при необхідній зацікавленості керівників і фахівців підприємств, та організації передумов впровадження управлінського обліку. Цей індивідуальний вибір залежить від цілей і стратегічних завдань компанії, стану її бізнес-середовища, ринкової тактики і стратегії, ступеню стандартизації і формалізації процесу обліку й аналізу (або їхніх окремих процедур), організації системи опрацювання управлін-

ських рішень і контролю за їх виконанням [6, с. 145].

Більшість керівників стикаються з низкою перешкод, які виникають при спробі впровадження системи управлінського обліку на своєму підприємстві.

Однією з головних проблем можна виділити відсутність єдиного підходу до поняття «управлінський облік». Так, П. Атрілл визначив управлінський облік як сукупність оперативного, виробничого, статистичного обліку, а також інших видів інформації [3]. П.Й. Атамас назвав його процесом виявлення, збирання та аналізу інформації, для менеджменту компанії при опрацюванні управлінських рішень щодо ефективності використання ресурсів [1]. Серед практиків: одні з них відповідають, що це – бухгалтерський облік для менеджерів, інші, – що це комп'ютерний облік для управління підприємством, треті нічого певного сказати не можуть. У США, Канаді, Англії управлінський облік визначають досить широко. За Е Аткінсом – як частину традиційного бухгалтерського обліку для отримання інформації щодо управління активами і зобов'язаннями компанії, включаючи інвестування і визначення його результатів [2, с. 449]. За К. Друрі – як процес визначення, вимірювання, акумуляції, аналізу, підготовки, інтерпретації і передачі фінансової інформації для планування, контролю і аналізу всередині компанії [4, с. 225].

Ще одна не менш важлива проблема існує в складності підбору фахівців і оцінки їх кваліфікації, так як на них

лежить основна відповідальність за постановку і впровадження управлінського обліку на підприємстві. Ускладнення існують і зі створенням автоматизованої системи збору та отримання інформації про продажі, витратах, вичерпці, доході і інших показниках. Якщо розглядати типові ситуації на підприємствах, то можна помітити тенденції відмінності інтересів топ-менеджерів і керівників структурних підрозділів з питання необхідності постановки і ведення управлінського обліку.

Також слід відмітити, що суттєвим гальмом поширення управлінського обліку в країні залишається відсутність методичних і практичних рекомендацій. В Україні переорієнтація обліку з контрольних на управлінські функції проводиться повільно. Наразі у більшості вітчизняних компаній управлінський облік ще не є комплексною системою збору, інтерпретації і аналізу інформації для прийняття рішень через відсутність саме методичної бази її формулювання.

Досвід підприємств України свідчить, що практичне застосування управлінського обліку, на жаль, ще не набуло належного поширення, в зв'язку з невирішеним колом проблем. Побудова системи управлінського обліку на підприємствах ґрунтується на створенні набору формалізованих процедур, з метою отримання інформації менеджерами і керівниками всіх рівнів як з внутрішніх, так і з зовнішніх джерел.

Ускладнення технологій виробництва вимагає вдосконалення управлін-

ня та ускладнення координації в системі операційного менеджменту, розробки методології управлінського обліку, наявності кваліфікованих фахівців і сучасних інформаційних технологій. Слід зазначити, що впровадження в систему управління підприємства сучасних управлінських технологій дозволяє значно підвищити ефективність управління, вирішувати на сучасному рівні завдання планування, контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності, що в свою чергу дозволяє забезпечити її прогнозований і сталий розвиток.

Таким чином, управлінський облік в сучасних умовах є основною стратегією і тактикою, без яких не може ефективно існувати жодне сучасне підприємство. У період становлення системи нормативного регулювання бухгалтерського обліку, його стандартизації, особливо важко і актуально усвідомити суть управ-

лінського обліку і його застосування в дійсності.

Література:

1. Атамас П.Й. Управлінський облік: навчальний посібник, 2-ге вид. / П.Й. Атама. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 440 с
2. Аткинсон Энтони А. Управленческий учет / [Аткинсон Энтони А., Банкер Раджив Д., Каплан Роберт С., Янг Марк С.]; пер. с англ. – [3-е изд.]. – М.: Изд. дом «Вильямс», 2005. – 878 с.
3. Атрилл П. Управленческий учет для нефинансовых менеджеров / П. Атрилл, Э. Мак Лейни / Пер. с англ.; Под ред. С.Л. Каныгина. – Днепропетровск: Баланс-клуб, 2003. – 624 с.
4. Друри К. Управленческий и производственный учет: учебн.; пер. с англ. – М.: ЮНИТИ- ДАНА, 2005. – 1071 с.
5. Пушкар М.С. Розробка системи обліку: [навч. посіб.] / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2003. – 198 с.
6. Щирба М.Т. Концепція управлінського обліку в Україні / М.Т. Щирба // Інноваційна економіка. – 2012. – № 3 (29). – С. 140–147.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Матвейчук Л.О.

доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, доцент,
Кам'янець-Подільський національний університет ім. Івана Огієнка

Логвін О.О.

аспірант

Кам'янець-Подільський національний університет ім. Івана Огієнка

Ключові слова: державне регулювання, сфера туризму, механізми державного регулювання.

Ключевые слова: государственное регулирование, сфера туризма, механизмы государственного регулирования.

Keywords: state regulation, sphere of tourism, mechanisms of state regulation.

Туристична галузь України на сьогодні відстає від провідних держав світу за рівнем розвитку туристичної інфраструктури та якості туристичних послуг, до того ж країна втрачає популярність як туристичний напрям у зв'язку з анексією Автономної Республіки Крим та проведенням антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей. Велике значення для розвитку даного напрямку має активна політика держави щодо підтримки та розбудови туристичної галузі, вдосконалення механізмів державного регулювання туристичною сферою.

Проблеми державного регулювання сфери туризму в країні є актуальними серед вітчизняних вчених. Проаналізувавши результати досліджень науковців [1, 2, 3, 8] щодо визначення сутності поняття «державне регулювання», а також враховуючи цілі державного регулювання у сфері туризму згідно з Законом України «Про туризм» [5], можна сформулювати на-

ступне визначення поняття «державне регулювання сфери туризму» – це цілеспрямований вплив з боку держави та її органів щодо формування та розвитку туристичної галузі.

Вивчення державного регулювання неможливе без розуміння сутності механізму, що, у свою чергу, вимагає опрацювання теоретичних підходів щодо визначення поняття. Механізми державного регулювання в галузі туризму необхідно розглядати в першу чергу як сукупність організаційно-правових методів і інструментів, за допомогою яких виконуються взаємопов'язані функції для забезпечення сталого розвитку туризму.

Щодо організаційної складової механізму державного регулювання сфери туризму, то слід відзначити, що в результаті здійснення певних змін в структурі державної влади в Україні з 2016 р. основним профільним органом, що регулює сферу туризму та курортів в Україні, є – Міністерство економічного розвитку і торгівлі України.

Відповідно центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері туризму та курортів, є департамент туризму та курортів. Основними завданнями департаменту є:

1) розроблення пропозицій щодо формування та реалізації державної політики у сфері туризму та курортів;

2) реалізація основних пріоритетних напрямів державної політики у сфері туризму;

3) забезпечення розроблення та виконання програм розвитку туризму та курортів в Україні;

4) участь у межах повноважень, передбачених законом, у розробленні, укладанні та виконанні міжнародних договорів у сфері туристичної діяльності;

5) участь у представленні країни в міжнародних туристичних організаціях і на міжнародних заходах з туризму;

6) уживання заходів щодо розширення міжнародного співробітництва, утвердження України на світовому туристичному ринку;

7) організація обліку туристичних ресурсів України, забезпечення їх раціонального використання та охорони;

8) підготовка переліку посад фахівців туристичного супроводу та кваліфікаційних вимог до них;

9) забезпечення створення та ведення Державного кадастру природних територій курортів;

10) забезпечення встановлення порядку створення та ведення Державного кадастру природних територій курортів;

11) участь у створенні та веденні Державного кадастру природних лікувальних ресурсів;

12) забезпечення розгляду клопотання про оголошення природних територій курортними;

13) забезпечення розроблення порядку оформлення ваучера на надання туристичних послуг та його використання;

14) участь у розробленні програм облаштування транспортних магістралей об'єктами туристичної інфраструктури;

15) забезпечення встановлення відповідних категорій об'єктам туристичної інфраструктури (готелям, іншим об'єктам, призначеним для надання послуг з розміщення, закладам харчування, курортним закладам тощо);

16) оформлення та видача свідоцтва про встановлення об'єктам туристичної інфраструктури відповідної категорії;

17) забезпечення створення та ведення реєстру свідоцтв про встановлення категорій об'єктам туристичної інфраструктури;

18) забезпечення відповідно до законодавства ліцензування турсервісної діяльності;

19) забезпечення ведення Ліцензійного реєстру суб'єктів турсервісної діяльності [4].

На сьогодні правове регулювання туристичної діяльності в Україні відбувається відповідно до законодавчих актів та документів, які розкриті у таблиці 1.

Аналіз існуючої нормативно-правової бази дав змогу встановити факт

Таблиця 1

Основні законодавчі акти, що регулюють сферу туризму України

Вид законодавчого акту	Назва законодавчого акту
Закони України	Про туризм Про курорти
	Про ліцензування видів господарської діяльності
	Про захист прав споживачів
Укази Президента України	«Про деякі заходи щодо розвитку туристичної та курортно-рекреаційної сфери України» від 11.03. 2003 р. № 207/2003
	«Про заходи щодо забезпечення реалізації державної політики у галузі туризму» від 14.12. 2001 р. № 1213/2001
	«Про заходи щодо розвитку туризму і курортів в Україні» від 21.02. 2007 р. № 136/2007
	«Про підтримку розвитку туризму в Україні» від 2.03. 2001 р. № 127/2001
	«Про День туризму» від 2.09.1998 р. № 1047/98
Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України	«Стратегія розвитку туризму і курортів» від 06 серпня 2008 р. № 1088
	«Про схвалення розробленого Міністерством інфраструктури плану імплементації Директиви Ради ЄС від 13 червня 1990 р. 90/314/ЄЕС про організовані туристичні подорожі, відпочинок з повним комплексом послуг та комплексні турне» від 11.03.2015 р. № 200-р
	«Про внесення змін до Порядку встановлення категорій готелів та інших об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання) та Порядку доведення до споживачів інформації про вид об'єкта» від 2.12. 2015 р. №997
	«Про затвердження Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності» від 11.11. 2015 р. №991
	«Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» від 16.03.2017 р. № 168-р
Накази Міністерства економічного розвитку і торгівлі України	«Про затвердження інформаційних і технологічних карток адміністративних послуг, що надаються Міністерством економічного розвитку і торгівлі України у сфері туризму» від 19.02.2016 р. № 268
	«Про утворення Ради туристичних міст і регіонів» від 09.09.2016 р. № 204
	«Про утворення робочої групи з питань знакування та маркування маршрутів активного туризму» від 14.07.2017 № 1022
	«Про утворення робочої групи з питань статистики у сфері туризму та курортів» від 23.08.2017 р. № 1263
	«Про затвердження Плану заходів щодо реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року у 2017 році» від 30.06.2017 р. № 958
	«Про затвердження інформаційних і технологічних карток адміністративних послуг, що надаються Міністерством економічного розвитку і торгівлі України у сфері туризму» від 19.02.2016 р. № 268

Державні національні стандарти	ДСТУ 4268:2003 «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги»
	ДСТУ 4269:2003 «Послуги туристичні. Класифікація готелів»
	ДСТУ 4281:2004 «Заклади ресторанного господарства. Класифікація заклади ресторанного господарства».
	ДСТУ 4527:2006 «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення»

необхідності подальшого розширення та поглиблення правової основи функціонування туризму. Глобалізаційні процеси вітчизняної економіки потребують гармонізації національного законодавства з європейським, орієнтацією власників готельних та туристичних підприємств на дотримання міжнародних стандартів, проведення сертифікації послуг українських туристичних підприємств відповідно до міжнародних стандартів ISO. Також державі необхідно удосконалити умови ліцензування, технологію стандартизації, сертифікації та статистики, вивозу стратегію України відносно іноземних держав.

«Єдиний шлях розв'язання системних проблем у сфері туризму та курортів – це стратегічно орієнтована державна політика, основним завданням якої є визначення туризму одним з основних пріоритетів держави, впровадження економіко-правових механізмів успішного ведення туристичного бізнесу, інвестиційних механізмів розвитку туристичної інфраструктури, інформаційно-маркетингових заходів з формування туристичного іміджу України» – це прописано у прийнятій Урядом у березні 2017 року «Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» [6]. Для досягнення цілей Стратегії необхідно

забезпечити ефективну взаємодію механізмів державного регулювання: правового, організаційного, економічного, фінансового. У Стратегії виділено:

1. Правовий механізм орієнтований на дотримання учасниками процесу реалізації Стратегії принципів конституційності, законності та прозорості. Основними інструментами правового механізму повинні бути нормативно-правові акти органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

2. Організаційний механізм спрямований на забезпечення принципів партнерства та співробітництва органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, представників бізнесових та наукових кіл, громадських організацій. Чітке визначення завдань учасникам реалізації Стратегії дасть змогу розподілити відповідальність за прийняття рішень та їх виконання. Основними складовими організаційного механізму є:

- план заходів з реалізації Стратегії, який дасть змогу із застосуванням установлених показників розвитку провести оцінку досягнення цілей Стратегії шляхом проведення моніторингу та визначення ефективності впливу заходів, що здійснюються на державному, регіональному та місцевому рівні;

- цільові та регіональні програми розвитку сфери туризму та курортів;
- договори, що укладаються, в тому числі на засадах державно-приватного партнерства.

- Економічний механізм забезпечує дотримання принципів сталого розвитку територій та утримання високого рівня конкурентоспроможності шляхом:

- використання інструментів для формування сприятливих умов для залучення інвестицій у туристичну галузь;

- надання підтримки вітчизняному виробнику туристичної продукції;

- сприяння фінансовому оздоровленню підприємств туристичної галузі;

- впровадження сучасних інформаційних та маркетингових технологій.

Фінансовий механізм забезпечує реалізацію принципів прозорості та передбачуваності дій органів державної влади з розподілу коштів державного бюджету, інвестицій, грантів міжнародних організацій, залучення кредитів банків та небанківських установ, коштів недержавних цільових фондів, лізингових компаній [6].

Досвід економічно розвинених країн свідчить, що ефективний розвиток туризму в Україні неможливий без повноцінної участі у цьому процесі державних органів, органів місцевого самоврядування, неурядових організацій.

Отже, враховуючи стан вітчизняної галузі туризму та її перспективність, природно-ресурсний потенціал України основними завдання держави в

процесі розвитку туристичної галузі на сучасному етапі є:

- гармонізація національне законодавство у сфері туризму з європейським;

- залучення органів місцевого самоврядування до підтримки розвитку туризму на місцевому рівні;

- визнання туризму як перспективної індустрії та виділення відповідних ресурсів у державному бюджеті;

- створення правових засад інвестиційної діяльності щодо розвитку туризму;

- розробка державної програми розвитку сільського туризму як прибуткового сектору економіки.

Література

1. Мельниченко О.А. Теоретико-методологічні основи державного регулювання туризму [Електронний ресурс] / О.А. Мельниченко // Державне будівництво. 2010. – №2. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/melnychenko_o2.htm.
2. Остап'юк Н.І. Державне регулювання розвитку туристичної галузі в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.00.03 Економіка та управління національним господарством» / Н.І. Остап'юк. – Х., 2011. – 20 с.
3. Положення про департамент туризму та курортів: Наказ Міністерства економічного розвитку та торгівлі України від 22.07.2016 № 1202 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=f986105f-102a-47f7-b5f0-fefebb9c20a3&tag=PolozhenniaProUpravlinnia>.
4. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. Електронний ресурс. – [Режим доступу]: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-vr>.

5. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 р. № 168-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/en/168-2017-%D1%80>.
6. Трегубов О.С. Особливості туристичної індустрії та її роль в економіці / О.С. Трегубов. – Економіка і організація управління. – №1 (22), 2016. – С.190–200.
7. Трохимець О. І. Розвиток туризму в Україні та його стратегічне значення для національної економіки / О. І. Трохимець. – Держава та регіони: наук.-виробн. журнал. 2012. – № 3. – С. 62-67.
8. Чкан А.С. Державне регулювання сфери туризму в Україні / А.С. Чкан. – Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. – Економічні науки. 2012. – №2 (18), –Том 3. – С.276–290.

ТАЪЛИМ СИФАТИНИ БАҲОЛАШНИНГ ХОРИЖ ТАЖРИБАСИ

Зарипова М.Д.,

катта ўқитувчи,
Термиз давлат университети

Бойматова Д.О.,

талаба,
Термиз давлат университети

Аннотация: Ушбу ишда, мамлакатимизда ва хорижда олий таълим сифатини баҳолаш учун мавжуд давлат ва жамоат тизимлари ўрганилган. Ушбу таҳлил давлат аккредитациялаш тизимини табиий равишда тўлдирувчи олий таълимнинг сифатини мустақил баҳолашнинг ягона тизимини яратишга ва олий таълимнинг нуфузини оширишга ва унинг халқаро илмий ва таълим соҳасига интеграциялашувига ёрдам бериши мумкин.

Калит сўзлар: таълим сифатини баҳолаш, таълим сифати, тест, педагогик ўлчов назарияси.

Аннотация: В настоящей работе проведен аналитический обзор действующих государственных и общественных систем оценки качества высшего образования как в Узбекистане, так и за рубежом. Данный анализ может способствовать созданию единой системы независимой оценки качества высшего образования, являющейся естественным дополнением системы государственной аккредитации и способствующей повышению престижа высшего образования и его интеграции в международное научно-образовательное пространство.

Ключевые слова: оценка качества образования, качества образования, тестирование, теория педагогических измерений.

Abstract: In this paper, we conducted an analytical review of the existing state and public systems for assessing the quality of higher education both in Uzbekistan and abroad. This analysis can contribute to the creation of a unified system of independent assessment of the quality of higher education, which is a natural complement to the state accreditation system and contributes to enhancing the prestige of higher education and its integration into the international scientific and educational space.

Keywords: educational quality assessment, educational quality, testing, theory of pedagogical measurements.

Мамлакатнинг ижтимоий-иқтисодий соҳаларда юқори натижаларга эришиши, халқаро майдондаги мавқеи, жаҳон иқтисодий тизимида

тўлақонли шериклик ўрнини эгаллай бориши бевосита таълим тизимида боғлиқдир. Жаҳон таълим соҳаси ривожланиш тенденциялари эса ўз навба-

тида таълим сифатини баҳолаш (ТСБ) билан белгиланади.

Таълим сифатини баҳолаш (ТСБ) масаласи бугунги замонавий жамиятдаги энг муҳим йўналишлардан бири саналиб, бу жараёнда таълим сифатининг зарурий даражасини таъминлашга хизмат қилувчи самарали технологияларни амалиётга тадбиқ этиш ва таълим сифати менежменти ва квалиметриясининг самарали методларини ишлаб чиқишга нисбатан методологик ёндашувни шакллантириш асосий вазифа ҳисобланади [1;4;5].

Таълим сифатини баҳоловчи нисбатан таниқли тизимлар Буюк Британия, АҚШ ва Францияда кенг кўламда қўлланилмоқда. Буюк Британияда бу каби тизимлар 1948 йилдан, АҚШ да 1969 йилдан, Францияда эса 1979 йилдан буён мавжуд. ТСБ миллий тизими Чилида 1978 йилдан амалда қўлланилиб келинмоқда. Ушбу тизимларнинг барчаси пухта тайёрланган лойиҳалар асосида ишлаб чиқилган ва зарурий ахборотларни йиғиш имкони беради. Бошқа мамлакатларда бундай тизимлар нисбатан кейинроқ пайдо бўлди [2].

Аксарият мамлакатларда таълим сифатини баҳоловчи миллий тизимларни ишлаб чиқиш 1990 йилларда бошланди. Бундай миллий баҳоловчи тизимларнинг мақсади ушбу тизим доирасидаги таълим олувчиларнинг ўзлаштиришларини аниқлашдан иборат. Бунинг учун куйидагилар зарур бўлади:

- таълим соҳасидаги ўзлаштириш даражасини аниқлаш;
- таълим олувчилар эгаллаган би-

лим ва кўникмаларнинг кучли ва заиф томонларини аниқлаш;

- гуруҳ ўқувчиларининг ўзлаштириш билан боғлиқ муаммолари мавжудлигини аниқлаш;
- ўзлаштириш билан боғлиқ омилларни аниқлаш;
- ўзлаштириш динамикасини юритиш.

Ишлаб чиқиладиган ТСБ тизимларини алоҳида мамлакатлар даражасида қарайдиган бўлсак, уларнинг технологияси, методикаси, усуллари ва бошқа хусусиятлари бир-бирдан кескин фарқ қилади.

Масалан: АҚШ таълимий жараёнлар сифатини баҳолаш миллий тизими (NAEP – National Assessment of Educational Progress) нинг мақсади болалар ва ўсмирларнинг ўқиш, ҳисоблаш ва коммуникация бўйича малакаларини баҳолашдан иборат. Ушбу баҳолаш дастурлари:

- ўқув дастурлари бажарилишини таъминлаш;
- ўзлаштириш даражасини ошириш учун тескари алоқани таъминлаш;
- ота-оналарни маълумот билан таъминлаш;
- ўқув муассасасидаги ўзлаштириш даражалари ҳақида умумлашган маълумотларни олиш;
- миллий статистикани шакллантириш учун ўтказилади.

Франция миллий баҳолаш тизимининг мақсади:

- ўқувчилар томонидан фанлар ўзлаштирилиши жараёнларини баҳолаш;

- ўқитувчиларга чора-тадбирларни танлашда кўмаклашиш;
- ўқитувчиларга фаолиятни режалаштиришда кўмаклашишдан иборат.

Буюк Британияда олий таълим сифатини назорат қилиш ва баҳолаш давлат ва жамоатчилик органлари томонидан амалга оширилади. Бугунги кунда кўпгина давлатлар томонидан қизиқиш билдириладиган таълим сифатини баҳолашнинг Буюк Британия тизими ҳар бир таълим муассасаси сифатли таълимни таъминлашнинг самарали ички мониторингини ташкил этиши ва амалга ошириши, шунингдек, таълим муассасасининг ўзида унинг кафолатли механизмини амалиётга киритиши билан тавсифланади. Бунда сифат кафолатининг ички механизмини самардорлигини баҳолаш жараёнларини ташкил этишдаги жавобгарлик олий таълим сифатини таъминлаш Агентлиги Quality Assurance Agency (QAA) зиммасига юклатилган.

Quality Assurance Agency (1997) – нодавлат ташкилот ҳисобланиб, асосий вазифаси сифат экспертизасини ташкил этиш ва ўтказиш ҳисобланади. Ташқи экспертиза хулосаларига асосланиб давлат ташкилоти баҳолаш натижалари бўйича тегишли қарорлар қабул қилади. Агентлик томонидан таълим сифатини назорат қилишда олий таълимнинг академик стандартларини қўллаб-қувватлаш, олий таълим муассасалари томонидан юқори академик сифатни таъминлаш, олий таълим тизимини узлуксиз ва тизимли такомиллаштириб бориш, олий таъ-

лимнинг ҳамма учун маъқбул ва мақсадларга мувофиқлигини таъминлаш асосий вазифалар сифатида белгиланади. Шунингдек, таълим сифатини назорат қилиш ва баҳолаш жараёнида талабалар ва кадрлар буюртмачиларининг иштирокига алоҳида аҳамият берилади [3].

Германияда таълим сифатини, хусусан, олий ТСБ нинг ўзига хос тизими мавжуд. Ҳозирги кунда Германияда сифатни баҳолаш бўйича бир неча агентликлар фаолият юритиб, улардан баъзилари тор доирада техника, тиббиёт, бизнес соҳаларигагина йўналтирилган бўлса, қолган агентликлар бошқа барча йўналишлар бўйича таълим дастурларини баҳолаш, аккредитациядан ўтказишга ихтиссослаштирилган. Мазкур давлатда аккредитациялаш жараёни олий таълим муассасасининг талабига биноан амалга оширилади ва якуний хулоса тегишли давлат органлари томонидан шакллантирилади. Германияда ТСБ тизимини ўзига хос жиҳати сифатида таълим сифатини мустақил баҳолаш тизимининг мавжудлиги, ТСБда иш берувчиларни эксперт салоҳиятидан тўлақонли фойдаланилишига эътибор қаратиш мумкин бўлади [3].

Японияда ҳам ТСБ ва аккредитациялаш жараёнлари бошқа ривожланган давлатлар каби ўз-ўзини кўриқдан ўтказиш, ташқи экспертиза ва қарор қабул қилишдан иборат. Комиссия таркибига таълим муассасасининг фаолиятини умумий баҳолаш ва алоҳида таълим дастурларини баҳолаш бўйича комиссиялар киради. Умумий баҳолаш таълим муассасасидаги таълим сифати-

ни бошқаришнинг замонавий методлари ва ички менежмент самарадорлиги таҳлили асосида шакллантирилади [1].

Мамлакатимиз олий таълим муассасалари сифат ва рейтинг даражасини аниқлашда ривожланган мамлакатлар амалиётига таянган ҳолда, олий таълим тизими сифатини таъминлаш бўйича шакллантирилган турли аниқ стандартларга асосланиш амалиётига ўтилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасалари сифатини баҳолаш учун янгича ёндашувлар ишлаб чиқишда, етарлича узок вақт давомида бундай ўлчовлардан самарали фойдаланиб келаётган хорижий давлатлар тажрибаларига таяниш ва уларни ўрганиш, ҳар томонлама қиёсий таҳлил қилиш, замон талабларига жавоб берадиган муносиб миллий баҳолаш тизimini такомиллаштириш учун замин яратади.

Натижада, замон талабларига жавоб берадиган таълим сифатини

аниқлаш, уни ўлчаш бўйича миллий баҳолаш тизими такомиллаштирилса, олий ўқув юртларида интеллектуал салоҳиятли кадрлар тайёрлаш сифати ҳам ошиб боради.

АДАБИЁТЛАР:

1. Мирсолиева М., Султонов А. Таълим сифатини баҳолашга нисбатан ёндашувлар таҳлили: илғор хорижий тажрибалар ва амалиёт. Республика илмий-амалий анжуман материалари. – Тошкент, 2016. - 388-б
2. Майоров А.Н. Мониторинг в образовании. М.: Интел.-Центр, 2005 – 424 с.
3. Bernhard A (2011). Quality Assurance in an International Higher Education Area. London. 121-p.
4. Zaripova, M.D. (2019). Assessment of the quality of education in the higher education system. ISJ Theoretical & Applied Science, 11 (79), 390-392.
5. Zaripova M.D. Problems of studying of informatics and information technologies to humanitarian specialties in higher education institutions // Журнал научных и прикладных исследований. 2016. 12 (47). С. 135-137. ISSN 2306-9147.

THE ESSENCE OF COMPULSORY CIVIL LIABILITY INSURANCE OF CARRIER AND PARTICULARITIES OF LEGAL ORDER

Dadakhodjaev Odiljon Asadullaevich

An independent researcher at Tashkent State University of Law

Abstract: *This article analyzes the nature of compulsory insurance of civil liability as a particular type of insurance, the relationship between the insurer and the insurance holder and its essence. The author draws attention to the fact that the object of insurance is the property of the carrier in compulsory insurance of civil liability of the carrier and explains the importance of this type of insurance for the coverage within the limits established by law.*

Key words: Insurance, carrier, passenger, insurer, insurance holder, insurance company, insurance event, insurance object, civil liability, compulsory insurance, insurance payout, insurance indemnity.

Transportation activities are always considered to be associated with certain risks. This is because, first and foremost, this is done through excessive sources of risk, and secondly, the safety of passengers and customers. Therefore, transportation activity is one of the objects of the insurance institute. A person engaged in carriage activities, that is, the carrier, will be able to achieve stability and consistency in the practice of reimbursement of damages caused by his / her liability. For example, in case of an accident (car crash) in the carriage of a passenger, the liability of the carrier is covered by the insurance company. This prevents the carrier from having insufficient funds to pay for the damage or avoiding long payment processes.

Carrier's civil liability insurance is voluntary and compulsory insurance, depending on the type of liability. If carrier's liability arising from the provision of cargo transportation services is an object of

voluntary insurance¹, then it is subject to compulsory insurance of liability for damage to life, health and (or) property of passengers during transportation. The first case is caused by economic factors² and is based on the principle of free will of the parties and freedom of contracts between the carrier and its client. The second case is for social purposes, and it provides for the material welfare of the passengers in relation to their lives, health and property. In other words, voluntary insurance is contractual and provides insurance of civil liability of carrier as a result of default and improper performance of contract terms. Compulsory insurance means liability insurance for probable liability. For this reason, compulsory insurance of carrier's civil liability is regulated

1 Синельников Ю.В., Дербин О.В. Страхование договорной ответственности перевозчика // Транспорт Российской Федерации» 2007. – № 8. – С. 32-33.

2 Четырус Е.И. Страхование гражданско-правовой ответственности за причинение вреда: дис. ... канд. юрид. наук. – М.: 2015. – 3 с.

by special legislation. Carrier's liability arising from contractual relations is regulated by the conclusion of voluntary insurance agreements.

According to experts, insurance is a universal and reliable economic mechanism for compensation of damage, at the same time the insurance company assumes the responsibility of a person for the risk of professional risk. The need for insurance protection for those engaged in professional activities, in particular, carrying out transportation activities, is growing today, as the development of a market economy results in increased competition in the market. Availability of an insurance policy for professional activity will increase its business reputation and increase the confidence of its customers and business partners³.

However, compulsory insurance of civil liability of carrier does not cover liability in all spheres of carrier's activity, but insures carrier's liability only for damage incurred by passenger. This is explained by the first part of Article 5 of the Law of the Republic of Uzbekistan "On Obligatory Insurance of Carrier's Civil Liability" (May 26, 2015). It is established by this norm that the carrier's civil liability is the object of compulsory insurance of civil liability of the carrier in case of occurrence of civil liability for compensation for damage to life, health and (or) property of passengers.

With regard to the determination of carrier's civil liability within the scope of

compulsory insurance, foreign laws have a nearly identical approach, with some exceptions. For instance, according to the law №67-FK article 8 of the Law of the Russian Federation on the 14th of July, 2014 "On compulsory insurance of civil liability of carrier for damage to life, health and property of the carrier and compensation for such damage in the subway" with the risk of civil liability for the liability of the carrier as a result of damage to life, health or property of the carrier during carriage being the object of insurance under the contract of compulsory insurance full benefit of the property.

According to Article 3 of the Law of the Republic of Kazakhstan No. 444-II of July 1, 2003 "On Compulsory Insurance of Carrier's Civil Liability to Passengers", it is the object of compulsory civil liability insurance of a carrier to passengers that the carrier's property interest related to the obligation of the Republic of Kazakhstan Civil Code to compensate for the damage caused to life, health and property of passengers during transportation.

Unlike the legislation of the Republic of Uzbekistan, the Russian Federation law defines carrier's "civil liability risk" as a compulsory insurance of civil liability of the carrier. This is due to the fact that insurance is made at the risk of an unknown event which may occur or may not. This rule follows from the second part of Article 915 of the Civil Code. This is because the norm stipulates the following as objects to be insured in accordance with Property insurance agreement:

Risk of loss (destruction), deficiency or damage of certain property;

³ Дологина Р.Р. Правовое регулирование обязательного страхования профессиональной ответственности: автореф. дис.... канд. юрид. наук. – Казань: 2007. – 3 с

Risk of civil liability – liability for obligations arising from the damage to life, health or property of other persons, and in cases provided by law, as well as liability under contracts;

Entrepreneurial risk is the risk that the counterparty will breach its obligations or fail to receive the expected return on its business due to changes in the circumstances of the business.

In our opinion, the Law of the Republic of Uzbekistan “On Obligatory Insurance of Carrier’s Civil Liability” does not properly define the object of insurance. This is because civil liability risk, not civil liability, can be insured, as explained in Article 915 of the Civil Code. Due to the central role of the Civil Code in regulating civil law relations, there is a need to bring the Law “On Compulsory Insurance of Carrier’s Civil Liability” to the Civil Code. In this context, it should be noted that in the first part of Article 5 of the present Law it is advisable to include the word “danger/risk” after the words “civil liability”.

The essence of compulsory insurance is that insurance, that is, the obligation to conclude an insurance contract, is determined by the liability of the party at risk. According to Ms. M.A. Aminjonova, the definition of a compulsory insurance agreement should be as follows: the obligation to insure the life, health or property of other persons or their civil liability to other persons at their own expense or at the expense of interested persons as insurers. Contracts imposed by law are subject to compulsory insurance⁴.

According to Mr. A.U. Ergashev, compulsory insurance relations are valid only in cases stipulated by the legislation, and their establishment does not depend on the parties’ will. In other words, the use of compulsory insurance is based on a more general public order rather than a private-legal procedure⁵.

Focusing on the nature of compulsory insurance, Ms. M.A Usmonova comes up with the following idea: the government introduces compulsory insurance for the purpose of social protection of the population and the importance of social activities of a particular type or certain objects⁶.

In our opinion, compulsory insurance is primarily a specific sub-institution with a high risk of liability and compulsory contracting procedures that are subject to the imperative nature of the rules and regulations established by the law in order to secure the rights and legal interests of the “vulnerable” of the legal relationship.. In this respect, the legal regulation of carrier’s civil liability insurance differs from conventional insurance with certain features. Peculiarities of the legal regulation of compulsory insurance, including compulsory insurance of civil liability of carrier for life, health and property of its passengers, are that the obligations of the parties to conclude a compulsory insurance agreement are established by law. The terms and conditions of the contract to be concluded must comply with the terms and conditions set out in the regu-

5 Ergashev A.U. Compulsory insurance agreement of civil liability of vehicle owners. – Tashkent: “SHARQ”, 2011. – 27 p.

6 Usmonova M.A. Social protection in Uzbekistan: civil-legal aspects. – Tashkent: TSUL, 2005. – 134 p.

4 Aminjonova. M.A. The obligations and responsibilities of parties of the insurance agreement. – Tashkent: “SHARQ”, 2012. – 78 p.

lations governing carriers' civil liability insurance. This factor increases the role of the normative legal act in regulating the relations arising from compulsory insurance of civil liability of carrier and limits the possibility for parties to freely determine the terms of the contract⁷.

Analyzing the relationship between compulsory insurance of carriers' civil liability under a separate law, VP Stuhkov writes that the civil law liability insurance of the carrier sets the minimum amount of compensation payable to the passenger in the event of an insured accident and its liability to the carrier. insurance. Also, this legal act establishes the responsibility of the carrier for the damage to life, health and property of passengers regardless of the type of transport⁸.

It is believed that the compulsory insurance of civil liability of the carrier is regulated by a special law, which determines the scope of the insured event and the object of insurance, and directs insurance for liability for damage to life, health and property of passengers. At the same time, the carrier is responsible only for the losses which can be caused to the passenger.

Compulsory insurance of carrier's civil liability as a type of professional activity insurance means that the liability of the

insurer (carrier) is separate from the liability of the insurer (carrier) to the person (passenger) in which it occurred. According to S. Sniknikov, the person insuring his professional liability does not relieve himself of liability to third parties. At the same time, there is a liability for damages that are covered by the insurance benefit, so the insurer cannot replace the insurer with liability under probable and contract liability⁹.

Continuing this view, it should be noted that professional liability insurance, including civil liability insurance of the carrier does not fully cover the liability of the carrier to the passenger. This provision is understood in the first part of Article 12 of the Law of the Republic of Uzbekistan "On Obligatory Insurance of Carrier's Civil Liability". According to it, the indemnity is paid in the amount of damage to life, health and (or) property of passengers, but not more than the sum insured.

According to the Resolution of the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan № 266 dated September 15, 2015 "On Measures for Implementation of the Law of the Republic of Uzbekistan" On Obligatory Insurance of Carrier's Civil Liability " the amount of insurance payout for each passenger in accordance with the Obligatory Insurance of Carrier's Civil Liability agreement is equal to \$ 11 000 USD, of them:

\$ 10,000 – for compensation of damage to life or health of a passenger;

7 Карякин А. А. Правовое регулирование в сфере обязательного страхования гражданской ответственности перевозчика // Бизнес в законе. 2015. – №3. – 67 с.

8 Штыков В.П. Гражданско – правовая ответственность перевозчика по договору перевозки: автореф. дис.... канд. юрид. наук. – Санкт-Петербург: 2015. – 16 с; Штыков, В.П. Страхование гражданской ответственности перевозчика за причинение вреда жизни, здоровью, имуществу пассажиров // Инновации и инвестиции. – 2014. – № 4. – С. 238-241.

9 Сотников С.Л. Страхование профессиональной ответственности: автореф. дис.... канд. юрид. наук. – Томск: 2010. – 18 с.

\$ 1 000 US dollars – for compensation of damage to property of the passenger.

It is understood from the rule that in the event of damage to the passenger in carriage is more than the insurance sum established by the legislation, the part of the damage not covered by the insurance benefit is covered by the carrier. This is because the insurance compensation is not about the full coverage of the damage, but about the payment within the limits of the insurance sum. For example, if a carrier's property has been damaged by a carrier's 30 million sum, the insurance indemnity should be paid only for US \$ 1,000, or about 9,400,000 sums, and the rest will be covered by the carrier – 20,600,000.

Compulsory insurance of carrier's civil liability has its own peculiarities as to whether the loss of life, health or property of a passenger is liable to the liability of the carrier. As mentioned above, transportation services are carried out by excessive risk sources, and there are special provisions in civil law regarding probable liability for damage caused by excessive risk sources. According to the first part of Article 999 of the Civil Code of the Republic of Uzbekistan, legal entities and citizens (transport organizations, industrial enterprises, buildings, owners of vehicles, etc.) whose activities pose excessive danger to those around them, are

subject to excessive risk, if they cannot prove that they were caused by the deliberate act of the victim.

Commenting on these rules, O. Okyulov states that the damage caused by excessive risk does not require the perpetrator's fault to bear responsibility. A person who performs an activity that poses an excessive risk to others is liable for any harm, including accidental damage. This limit of responsibility reaches the limit of the irreversible sphere of power. For this reason, increased liability for damage from a source of increased risk is called an increased liability¹⁰.

In our opinion, the civil liability of the carrier is also an increased liability and in this case the insurance may not cover all the losses to the passenger, which does not exclude the carrier's liability to the passenger for the part covered by the insurance indemnity. Consequently, compulsory insurance of civil liability of a carrier is intended solely for social protection and provides protection of the rights of the passenger only in the amount, in the amount and in accordance with the procedure established by law. This, in turn, indicates that the compulsory insurance of carriers' civil liability is limited, imperative, and predominant in the regulatory and legal order.

¹⁰ Commentary to the Civil Code of the Republic of Uzbekistan: Scientific Comments. T 3. / Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan. – Tashkent: Baktria press, 2013. – 290 p.

INNOVATION MANAGEMENT IN HOTEL BUSINESS

**Abdiquobilov Shohzod Xusan ugli, Mansurova Zarifa Olimjonvna,
Axrolov Shohzod Yunusovich**

Students in Finance, Samarkand Institute of Economics and Service, Uzbekistan.
Assistant of the department of Foreign language, Samarkand Institute of Economics
and Service, Uzbekistan.

***Annotation:** This article outlines some of the tasks that must be undertaken in managing the hotel business innovation processes and provides an overview of the implementation of these objectives.*

Keywords: innovative technologies, innovations, technological processes.

In classical theory of large hotel complex innovation, such changes in key elements, conditions and factors of activity are understood as a stable operating mechanism, which allows to increase efficiency and competitiveness of hotel services and provide technological solutions for complex clients. However, not only the sources of innovation are important, but they are also local or foreign. The main elements of innovative technologies are fundamental and applied sciences, experimental services related to the development of new production facilities, technological control devices and so on. k. products and process innovations in the field of material science. The development of a system of strategic and tactical measures in the field of innovation can only be done on a scientific basis. Therefore, everyone who is actively engaged in any field of activity should have an understanding of the general laws of science and technology development, how to effectively apply news, the theory of innovation, the practice of organizing and managing innovation. that is, they need to know the basic principles of an innovation strategy and

the peculiarities of the formulation and implementation of an appropriate innovation policy.

It should be noted that the development of tourism is, first of all, connected with the development of hotels, which are a part of the tourism industry. After all, the hotel business is an integral part of tourism, and it is the most important part of the tourist services, providing complex services that meet the needs of tourists. That is why in the tourism industry of the 21st century, special attention is paid to the hotel business not only to increase the range of services, but also to improve the quality and efficiency of the services provided, that is, to introduce new technologies to improve the quality and efficiency of services. However, it should be noted that any type of activity, whether it be production or service, requires management and efficient use of management for higher profitability and greater efficiency.

It is now a complex management mechanism with various structural elements of commerce, industry, information and financial symbols that are essential for successful economic transforma-

tion in order to operate successfully in the interests of regions, industries, businesses and society as a whole.

In this context, the management of innovative processes in the hotel industry, such as the laws, laws, functions, principles, development and implementation of management decisions, determine the importance of managing innovation processes. Today, in the highly competitive and growing demand for hotel services, there is a growing trend for innovative labor management in the hospitality industry, primarily because of the organization and coordination of the service industry.

The purpose of managing the innovation processes in the hotel industry is to increase the efficiency of hotel operations through the effective management of these activities in hotels, which are part of the rapidly developing tourism industry.

The importance and importance of innovative process management in hotels, its role in the development of hospitality, management efficiency, management methods, principles, managerial and managerial methods, personnel planning and management processes, conflicts and stress, and how to prevent them. performs tasks.

In the process of organizing innovation process management in the hotel industry, several tasks need to be addressed:

- the objective necessity of managing the innovation processes in the hotel business;
- history of development of management theory and practice;
- organizational structure of innovation processes in the hotel industry;

- know the features of innovative process management;
- principles, methods of controlling innovation processes;
- hotel management strategic management;
- the effectiveness of innovative management and ways to increase it;
- ways to develop programs to improve the quality of hotel services based on innovative tools;
- hotel planning, management and conflict prevention;
- quality management of hotel services;
- the use of managerial and managerial techniques in management;
- skills in management decisions and their implementation.

In conclusion, it is important to use the latest and up-to-date methods, and the introduction of new information technologies for the proper operation of the hotel. It is necessary to use international experience, industry guidelines, electronic materials and web sites to carry out activities. It is possible to develop innovative ways and methods of innovation development in the developed and developing countries of the world, taking into account common laws and trends of development, as well as unique conditions of the country possessing rich natural resources, production and scientific and technical potential. In the modern world, due to the radical change in the role of science and technology in the commercialization of intellectual products, each state, as well as the lower level management struc-

tures at the level of individual enterprises, have little idea about allocation of resources for research and innovation activities in market conditions. and developing a low-innovation policy that will enable the region, organization, and individual to effectively achieve their social and economic goals. In addition, for public policy purposes it is advisable to divide macro-level innovation into basic innovations, improved innovations and false innovations.

References

1. Shodmonov Sh.Sh., Mamarakhimov B.E., "Economic theory": Text of lectures /; – T.: "Economics-Finance", 2016. 496 p.
2. Zainalov J.R., Alieva S.S., Ahrorov Z.O and others, Finance: Enterprise finance. Textbook /; – T: 2018. – 268 b.
3. Malikov T.S, Finance: Finance for business entities: A study guide. T.: Economics-Finance, 2009. 288 p.
4. www.lex.uz – Information from the Legislative Portal of Uzbekistan.
5. www.stat.uz – official website of the Statistics Committee of the Republic of Uzbekistan.

USE OF AN ATTACKING STRATEGY IN AN ENTERPRISE TO RETAIN COMPETITIVE ADVANTAGE AND TO DEVELOP PROTECTION STRATEGIES TO PROTECT THE ENTERPRISE

Aminjonova Zulaykho Anvarjon qizi, Karimov Bilojon Bunyodjon ugli

Students, Management Department, Management in Production Faculty, Ferghana Polytechnic Institute, Uzbekistan.

Abstract: *the article under discussion depicts the growth of competitive advantage and to develop protection strategies to protect the enterprise. The purpose of this article is to find ways to use of an attacking strategy in an enterprise to keep competitive advantage and to evolve protection strategies to protect the enterprise.*

Keywords: Enterprise, competitors, different forms of ownership, introduction of new technologies, Entrepreneurship, competitive advantage, to achieve dominance depends, competitors' attacks, antitrust.

Each enterprise sets its own business strategy and objectives, taking into account its competitors in the production and sale of its products. The fact that the market economy is based on different forms of ownership allows for the introduction of new technologies in production, which leads to lower prices in the market due to increased supply of products and a healthy competitive environment among market participants. On April 30, 2005 the Decree of the First President of the Republic of Uzbekistan "On Establishment of the State Committee of the Republic of Uzbekistan on antitrust, Support of Competition and Entrepreneurship" [1] was adopted. In accordance with the Decree of the President of the Republic of Uzbekistan and with the aim of further accelerating the work on antitrust of economy, development of competitive environment, support of entrepreneurship and protection of consumer rights May 5, 2005 of the State Committee on Support of Entrepreneur-

ship and Entrepreneurship "[2]. This Decree outlines the overall activities of the Committee on antitrust, Support of Competition and Entrepreneurship on the procedure, organizational structure, central office and number of employees. It is necessary to identify competitors' strengths or secrets of success, to study their shortcomings, and to adjust their activities to eliminate them.

There are six main types of attack strategies³:

Attempts to counter or overpower a competitor's strengths.

Attempts to take advantage of a competitor's weaknesses.

Attack on multiple fronts simultaneously.

Getting unused spaces.

Guerrilla War.

Blows.

Competitive advantage is almost always achieved through successful offensive strategic actions. The duration of this period depends on how long it will take

for an attacker to regain lost positions. There are several ways to protect your competitive advantage. One is to prevent competitors from starting customized movements. This approach involves the following key steps [3]:

1. Expand the product range to fill in the empty market slots.
2. Development of models and products that competitors may or may not own.
3. Offering models close to competitors' products at lower prices.
4. To conclude agreements with competitors and distributors to push them away from the distribution network.
5. Provide significant discounts to intermediaries and distributors to prevent them from communicating with other providers.
6. Offer consumers free or low-cost training.
7. Take measures to keep consumer demand for their products.
8. Increase credit sales.
9. Reduce delivery time for components.
10. Patenting of alternative technologies.
11. Protecting private know-how
12. Signing exclusive contracts with the best vendors.

The second approach to the defense strategy is to ensure that competitors do not respond to their actions and that the company is ready to attack.

In competitive markets, all businesses can be targets of competitors' attacks. Attacks can be carried out by new businesses, just as old ones do. The aim of the de-

fense strategy is to reduce or minimize the risk of an attack. While the strategy of protection does not increase the competitiveness of the company, it allows to create defensive structures around the competitive position and maintain the competitive advantage. The same company may follow an aggressive strategy for its type 1 product and a defense type 2 strategy. The entrepreneurial strategies described by P. Drucker deserve special consideration, highlighting three different business strategies.

1. Blast and first hit;
2. Rapid and unexpected attacks;
3. Finding and Acquiring Ecological Signs;

These strategies do not overlap. Often, a single entrepreneur uses a combination of two strategies and sometimes three elements of a strategy in a company. These strategies are not characterized by strong differentiation. For example, one strategy can be categorized as either an unexpected attack or a search for and capture of its ecological label. Finally, each of them has its disadvantages and risks. From the comments above you can make the following suggestions:

1. Performing business, competing with mistakes made by competitors to gain absolute advantage in the competition;
2. Ideal adjusted movements are much larger (for example, obtaining a new patent for pharmaceuticals provides a significant advantage) or small (such as, in the garment industry. can be created by copying) to create competitive advantage.
3. The higher the profitability of the

enterprise, the more likely it will be for others to act as a “savvy” person, and will give rise to an aggressive desire. Under these circumstances, the company can be protected by means of accounting.

References

1. Decree of the President of the Republic of Uzbekistan dated 26.02.2010 In accordance with the Decree, it was no longer valid
2. Strategic management concepts and cases. Arthur A.Thompson. Jr. A.J Strikland. p. 184 Rakhimov Y.Y.
3. How Competitive Forces Shape Strategy. Porter M. E (1979). Harward Business Review 57, no 2 March-April) p. 137-145.
4. Payazov M.M. Rakhimov Y.Y. “Appling biometric approach in architekture”, J; “Достижения науки и образования” № 8 (49), June 2019 year, pages 4-6

DIPLOMATIC RELATIONS BETWEEN THE STATE OF KHOREZM AND THE GURUS

Nurmamatov Jasurbek Quromboy ugli

Sophomore student of History Faculty at Urgench State University, Uzbekistan.

***Annotation:** XII-XIII centuries was the period of formation and strengthening of the state of Khorezm-Shah-Anushthekinians. Diplomatic relations with the Ghuriys and Khorezmshahs, which were established during this period, stopped.*

Keywords: Banoras, Koreans, Gurus, Seljuks.

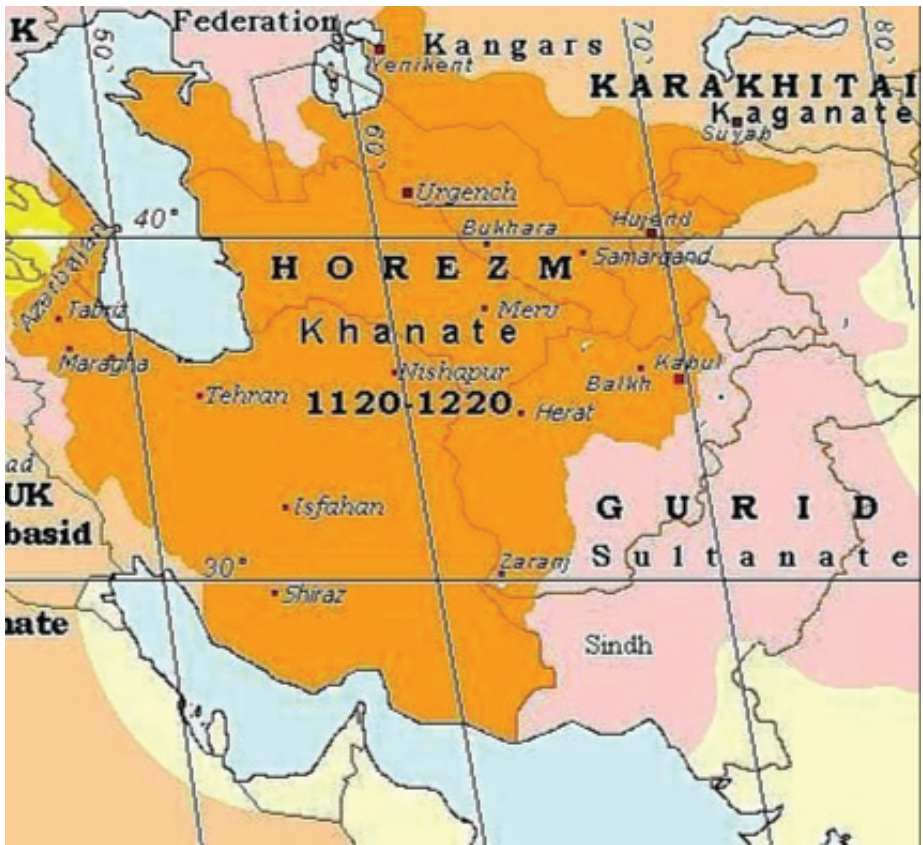
Initially Khorezm's aspiration for independence was suppressed by Sultan Sanjar, but later the invasion of several states and tribes into the Seljuk state led to the weakening of Sultan Sanjar's forces and the rise of Khorezm's father. Initially, the Chinese would later weaken Sultan Sanjar's attack and persecution of the Kurdish people. Although the Seljuks were defeated and the Kurds were defeated in the later wars, the Kurds' threat to Central Asia was not completely eliminated. The Kurds were founded in 1151 by Alouddin Hussein. The Kurds have established a powerful state that covers almost all parts of modern Afghanistan, including Sindh, Punjab, Banoras and other parts of India.

During Khorezm's Ottoman rule, relations with the Kurds were insignificant because the Kurds were in the Seljuk state at that time. After Khorezm's withdrawal from the Seljuks, diplomatic relations with the giants increased. Especially after the death of Khorezmshah El-Arslan. The interference of the Kurds in the internal affairs of the Khorezm region led to the breakdown of relations between the two countries. After the death of El-Arslan,

Khorezmshah's second son, Sultanshah, became the new ruler, and Alouddin Takash, the true successor of the throne, demanded his right. Sultanshah, who was dissatisfied with his brother's case, fled the capital and asked for help from Giyosiddin Muhammad, the Kurdish governor. As a result, the Kurds moved to Khorezm. The situation does not turn out to be that of the hypocrites, and the Kurds go back, leaving only a small army. Until the death of Sultanshah (1193), the Kurds supported him.

Khorezmshah Takash fights many battles to defeat the Kurdish forces, but cannot fully defeat them. At some point in his reign, Takash tried to make alliances with the Kurds. For example, in a letter to Takash (1181), he suggested that the Kurds fight together against the Chinese, and he did.

Takash's successor, Sultan Alouddin Muhammad, will continue the fight against the Kurds and will make significant progress. The struggles that began during the early reign of Alouddin and the insistence of some of the local governors against the Khorezmian king help the Kurds to invade Khorezm. The troops are preparing to march north to Khorazm. However,

Giyosiddin Guriyi (1203) dies and his brother Shahobiddin Guriy is seated on the throne. Fighting for the throne, which began after the death of Jihadist, has stopped the Khorezm movement. Alouddin Mohammed, soon after recovering himself, began a war against the gurus, and after the conquest of Herat in 1206, the Kurdish state left the scene.

References:

1. Gulomov. Y, Irrigation History of Khorezm, Tashkent, 1969.
2. Shamsutdinov. R., Karimov. Sh., Khoshimov S., The History of the Motherland, Volume 1, Tashkent, 2016.
3. Bunyodov.Z., Anushtegin State of Khorezm., Tashkent, 2012.
4. An-Nasaviy. Siyrat as-Sultan Jalal ad-Din Mangburni., Tashkent., 1999.

THE ROLE OF CARTOGRAPHIC DATA IN COMPOSING PUBLIC MAPS (AS A SAMPLE OF KHOREZM REGION)

¹Avezov N.SH., ¹Razzoqov I.K., ²Qutlimurotov J.N.

¹Postgraduate students, National university of Uzbekistan, Uzbekistan.

²Postgraduate student, Tashkent Institute of Irrigation and Agricultural Mechanization Engineer, Uzbekistan.

Annotation: *The role and significance of cartographic data in composing public maps in Khorezm region. To carry out a research in learning expansion of public destinations and it's interaction with the nature.*

Key words: Dynamics of population rise, population density, cartography, GIS, electronic map, demography, public destinations.

Khorezm region is in 10-stage in terms of area size and in 9-stage in terms of population in the Republic 303,4 people conform to area according to the average density of the population in the region (the data in 2018). It is enabled to observe territorial and multiple changes of popula-

tion by analyzing demographic processes of the population in the region. Population rise is connected to geographic situation of a region.

Most of the public are today settled by the nearest areas to the banks of Amudaryo, the canals in which water

Table 1

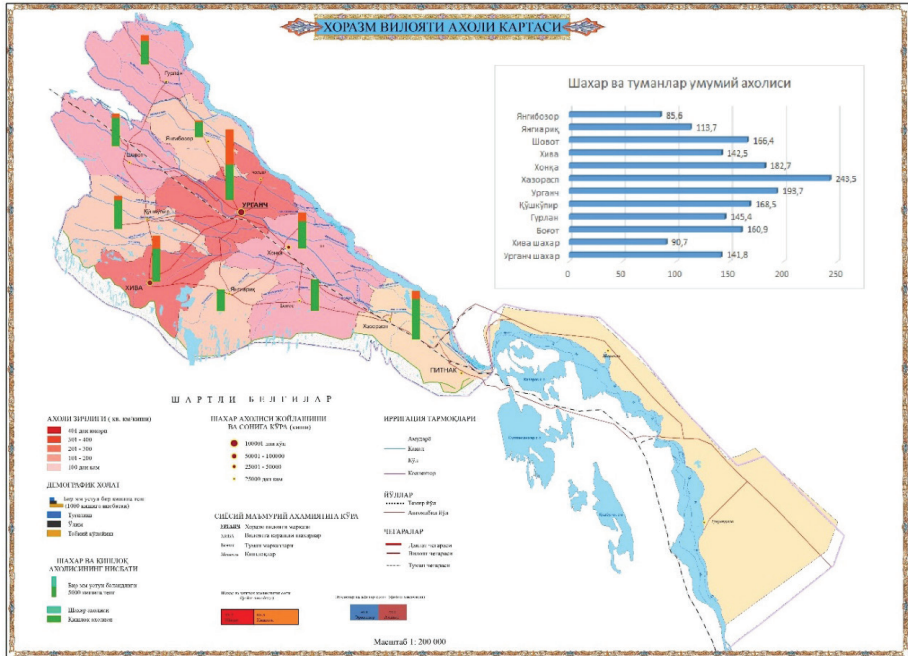
The number of city and village population in the Khorezm region

City and villages	Number of constant residents, (in thousands)		
	Total	Besides:	
		City	village
Urgench city	141.8	141.8	-
Khiva city	90.7	90.7	-
Bogot	160.9	28.2	132.7
Gurlen	145.4	62.0	83.4
Kushkupir	168.5	43.2	125.3
Urgench	193.7	26.0	167.8
Khozarasp	243.5	52.8	190.7
Khonqa	182.7	62.8	120.0
Khiva	142.5	16.6	125.9
Shovot	166.4	43.2	123.2
Yangiariq	113.7	27.0	86.7
Yangibozor	85.6	15.8	69.8
Total numbers over the region:	1835.5	610.1	1225.4

Source: The department of Khorezm region statistic. Prepared according to the data in

January 1, 2019. [1].

Khorezm region's public map

Picture 1. Khorezm region's public map. (prepared by the author).

flows and the surroundings that are capable to be irrigated. Additionally, residents are also dense on the routes of railways and cars. The number of the public is increasing significantly relative to the area. Undoubtedly, high opportunities of the area irrigation can be the main reason. Population of village is more in comparison with the city's in the region. It can be seen on the following table. Khozarasp is shown as one of the area whose population is more than other areas'.

It can be seen from the above, majority of the population in the region live in villages. It's consistent changes are very important when processes regarding with the public are learnt. Because, conditions, scales and results of activity diversities are

easier to be perceived between the mentioned processes. To conclude, speed of population rise is directly connected with development of society and changes that are happening there. Dynamics of population can be defined at rising pace of city and village population.

As the region's population is rising naturally at a high pace, it can lead to socio-economic and ecological problems in the future. Using natural resources wisely, keeping the ecologic balance and providing with constant development are very crucial practically [2]. Besides, expanding of public destinations will be seen explicitly in the near future. So, to solve these problems have been remaining complicatedly. Public destinations can be super-

vised and put in order by mapping of population regularly with the purpose of preventing from the potential problems the above.

Public is socio-economy concept in a wide meaning. It is not only a manufacturer but also a consumer. Accordingly, to learn a consistent rise, situation and multiple changes of population plays a fundamental role in terms of scientific and practical [3]. At the present days, demand for electronic maps in cartography is relatively increasing. Plus, many problems are being unraveling as a result of using these maps. There are a lot of programs in order to create electronic maps.

Demands for GIS (geographic information system) are upsurging day by day. Electronic maps which are being prepared by means of GIS programs have already become very important factor for manufacturing and other spheres.

Expanding public destinations at how rate can be analyzed by composing region's public maps. It can be expedient if national structure, density, age, genre,

professional structure and religious status are presented in public maps. If destinations of public living are presented in symbolic method, spreading of population geographically shows it's spreading over areas in a method of dots. Besides, cartographic illustrating methods like areals, cartogram and cartodiagram are used, as well.

The duty of public maps is mainly to serve to solve potential matters. A chance of creating necessary resources for population rise and unraveling social problems will appear together with learning public maps of Khorezm region in the future.

References

1. [1]. The department of Khorezm region statistics (www.xorazmstat.uz).
2. [2]. Khojamuratov R.C., Sarsenbayeva A.J., Japakov I.K. The materials of the Republic's scientific-theoretical assembly on the theme " The main instructions for mapping of using from the nature". Mass problems of geography subject and teaching it" page 33-34. 2019.
3. [3]. Soliev A. " Tanlangan asarlar". Tashkent, " Mumtoz suz" page 141. 2018.

MAIN DIRECTIONS OF STATE BODIES ACTIVITIES INVOLVED IN THE CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

Elyor Rakhmatov

Lecturer, Tashkent state university of law, Uzbekistan.

Customs policy consists in the establishment of effective customs control, setting conditions for customs clearance of goods and means of transport, collection of customs duties and privileges in this area, establishment of legal responsibility for the violation of customs legislation, stimulation and protection of the country's economy.

Implementation of the customs policy of the Republic of Uzbekistan shall be considered as achieving its objectives. Each activity is based on some principles and is considered as the basis for achieving its goals based on these principles. In this way, the basic principles and tasks of customs policy are aimed at achieving specific goals.

In accordance with Article 76 of the Constitution of the Republic of Uzbekistan, Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan is the Supreme representative body and exercises legislative power.

In accordance with Article 78 of the Constitution of the Republic of Uzbekistan, Oliy Majlis (jointly with Legislative Chamber and the Senate) adopts customs laws within its competence. This article defines the system and powers of the customs authority in accordance with paragraph 5, and introduces taxes and other obligatory payments in accordance with paragraph 9, including customs duties,

customs excise tax, value added tax and other mandatory payments. These powers are exercised through the constituent function of the Oliy Majlis. The Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan in accordance with paragraph 13 of Article 78 of the Constitution approves the decrees of the President of the country on the formation and abolition of the State Customs Committee, and on its structural changes.

In accordance with Article 89 of the Constitution of the Republic of Uzbekistan, the President is the head of state in the Republic of Uzbekistan.

Article 93 The President of the Republic of Uzbekistan

According to para 3 «represents the Republic of Uzbekistan in the country and in international relations», and in paragraph 4 «conducts negotiations and signs contracts and agreements of the Republic of Uzbekistan, ensuring observance of the agreements signed by the Republic and its obligations.» Within these powers, the President of the country signs international customs contracts and agreements and guarantees their fulfillment. In accordance with paragraph 16 of this article, the acts of the governing bodies of the country, including the State Customs Committee and its subordinate bodies, suspend and repeal them if they

do not meet the interests of the Republic and the rights and freedoms of citizens. This authority stems from the oversight function of the President of the country.

In accordance with Article 93, para 8 of the Constitution, the President of the Republic of Uzbekistan «creates and abolishes ministries, state committees and other bodies of state administration». This authority also applies to the State Customs Service and is appointed by the President of the Republic of Uzbekistan on the recommendation of the Prime Minister in accordance with Article 9 of the Law «On the State Customs Service». The President of the Republic of Uzbekistan has a number of powers in the area of assignment of special titles to customs officials, including the Decree of the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan dated August 1, 2006 № 154 «On Amendments to Some Decrees of the Government of the Republic of Uzbekistan (In edition of the Presidential decree of the Republic of Uzbekistan from 9/12/2006 of the President of the Republic of Uzbekistan «About additional measures for the organization of activities of the State Customs Committee of the Republic of Uzbekistan»). According to the decision of the President of the Republic of Uzbekistan, the procedure of assignment and deprivation of special ranks is defined by the President of the Republic of Uzbekistan. In light of existing legislative norms, the President also has significant authority to determine the main functions of customs authorities.

The executive power shall be exercised by the Cabinet of Ministers of the Repub-

lic of Uzbekistan. The Cabinet of Ministers, through its constituent function, has adopted the Law «On the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan»

Develops proposals on improving the management structure under Article 5, on the establishment, reorganization and liquidation of ministries, state committees, agencies, and other bodies of state and economic management of the Republic of Uzbekistan. In accordance with Article 3 of the Law «On the State Customs Service», the Cabinet of Ministers has the power to form and organize the activities of the State Customs Committee. On the basis of this authority, the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan adopted the Resolution # 374 of July 30, 1997. The adoption of this resolution by the Cabinet of Ministers marked the beginning of an important turning point in the area of customs administration. The Cabinet of Ministers is considered to be the central executive body, and its competence includes issues related to tariff policy.

The reforms in the customs policy are carried out in our country on a regular basis. Enhanced customs administration will improve the efficiency of our country's foreign economic activity, protect the domestic market from poor and smuggled products, and create additional conditions for businesses, small businesses and private entrepreneurs to promote their products on the world market.

References

1. Theory of State and Law. Textbook under the editorship of V.M. Korelsky and V.D. Perevalov, – M.; «Norm» 1998. P.78.

2. Constitution of the Republic of Uzbekistan. "Uzbekistan"-2018. 44 p.
3. The Law of the Republic of Uzbekistan "On the State Customs Service". (New Edition). National Database, 19.10.2018, No. 03/18/502/2068
4. The Law of the Republic of Uzbekistan "On the Cabinet of Ministers". National Database Database, 11/11/2019, No. 03/19/591/4130
5. Regulations on the State Customs Committee of the Republic of Uzbekistan. Resolution of the Government of the Republic of Uzbekistan, 1997, No. 7

ISSUES OF DETERMINING THE LEGAL STATUS OF INVESTMENT FUNDS IN THE LEGISLATION OF UZBEKISTAN: HISTORICAL-LEGAL ANALYSIS

Jumagulov Alisher Ernapasovich

Lecturer, Business law department of Tashkent state university of law, Uzbekistan.

Investment funds occupy a significant place in the economy of many countries. But in the economy of Uzbekistan they do not yet have their place. However, the first investment fund was established 26 years ago.

According to economist M. Sultanov, on June 1, 1994, the first investment fund was established in Uzbekistan.

A special law regulating the activities of investment funds was adopted in 2015 year. Until then, the legal definition to the investment fund was given in the laws regulating the securities market. The legislation regulating the legal market of securities was adopted 3 times in 1996, in 2008 and in 2015.

The first legal definition of the investment fund is given in the law «On the mechanism of activity of the Securities Market», adopted on 25 April 1996. This law consists of 31 articles and was valid until 2008 year. With the adoption of the law «On the Securities Market» on July 22, 2008, this normative document lost its force. Article 3 of the law of 1996 stipulates that, unlike other investment institutions, only mutual funds are established in the form of public limited company.

Article 11 of the law of 1996 provides for a legal definition of the activities of the investment fund. According to him, a le-

gal entity that purchases and issues shares for the purpose of the launch of funds from investors, as well as putting funds on behalf of the fund to securities, accounts in banks and deposits is an investment fund. Instead of the 1996 law, the law was adopted in the new edition «on the Securities Market» on July 22, 2008. This law was much more thorough and progressive than the previous law. If the old law consisted of 31 articles, then the law in 2008 year consisted of 64 articles. In this law, the scope of legal relations was established, new concepts were introduced into the law. Also important was the definition of legal concepts, the main innovation of the law of 2008 year. This law also lost its force with the adoption of the law of the Republic of Uzbekistan «on amendments and additions to the law of the Republic of Uzbekistan» on the securities market» dated June 3, 2015.

In Article 23 of the law of 2008 year, the activity of investment funds was expressed much more clearly than in Article 11 of the law of 1996 year. According to this article, a legal entity that issues shares for the purpose of attracting investors' funds and placing them in securities, other investment assets, as well as in bank accounts and deposits, in accordance with the legislation, is an investment fund of the stock company.

Also, this article established two norms that were not in the previous law, the first is that the investment fund does not have the right to change to other organizational and legal forms of a legal entity. That is, investment funds are established only in the form of a public limited company. It can not be established in the form of a LLC. However, in developed countries, it is possible to organize investment funds in several different organizational and legal forms. The second is that the investment fund can be added, divided, separated, investment funds are reorganized only in the form of a public limited company. Also, the law of 2008 establishes a special requirement that the termination or cancellation of the validity of the license granted to the investment fund in order to carry out professional activities in the securities market may lead to the termination of the investment fund in accordance with the established procedure.

On June 3, 2015, the law «On the securities market», which is currently in force, was adopted. In Article 29 of the law, the investment fund is given a legal definition. According to him, a legal entity that issues shares with the aim of attracting investors' funds and investments in investment assets is an investment fund of the community of shareholders. If in the law of 2008 it was established that investment funds can invest concentrated funds in securities, other investment assets, as well as in bank accounts and deposits, then the law of 2015 is defined as investment as-

sets, compacting all of the objects of investment.

The law of 2015 also further improved the norms for the functioning of investment funds, introduced norms that were not met in previous laws, including restrictions on the functioning of investment funds. The law of 2015 year imposed 8 restrictions on investment funds, these norms were also developed in a special law and brought to 11 pieces. The main purpose of these restrictions is to protect the rights of investors.

Two months later, on August 25, 2015, a special special law «On investment and unit funds» was adopted on mutual funds as a subject of collective investment. This law consists of 29 articles. The law introduced the concept of unit funds, which is a new phenomenon in the legislation of Uzbekistan. This law has developed legal innovations related to investment funds. In the law, investment funds were divided into two groups: investment fund and unit trust.

According to Article 3 of the law, a legal entity that carries out the issuance of shares with the aim of attracting money from investors and putting them in investment Assets is an investment fund of the public limited companies.

References

1. Sultanov M.A. Prospects of development of investment funds in Uzbekistan. Dissertation for obtaining the academic degree of Doctor of philosophy in Economic Sciences.- Tashkent: 2019. – p 62.
2. Collection of legislation of the Republic of Uzbekistan, 2015 Article 34, article 450
3. Bulletin of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, 1996., Article 56, number 5-6

4. Collection of legislation of the Republic of Uzbekistan, 2008, 29-30-th, Article 278
5. Krember C., Lebbe I. Collective investment schemes in Luxembourg. 2nd edition. Oxford university press. 2014. 52 p.

IMPROVING THE LEGAL REGULATION OF ENTRUSTED MANAGEMENT OF THE PROPERTY OF THE INHERITANCE

Topildiev Bakhromjon Rakhimjonovich¹, Askarov Jaloliddin Tuychiyevich²

¹Phd, Department of Civil law, Tashkent State University of Law, Uzbekistan.

²Lecturer, Department of Business law, Tashkent State University of Law, Uzbekistan.

Abstract: *This article studies the entrusted management of the property of the inheritance, its current appearance and importance as well as regulatory features in the form normative-legal act in experience and improving legal acts.*

Key words: inheritance property, entrusted management of the property of the inheritance, the contract for the trust management of the inheritance property, trust manager.

Implementation and provision of property rights of citizens and legal entities play a special role in the sustainable development of the society and economic growth of the state. That is why the law pays special attention to the protection of property and the guarantees of the rights of the proprietor. It is clear that, despite the fact that the Law of the Republic of Uzbekistan “On guarantees of protection of private property and guarantees of ownership” of September 24, 2012 has established the guarantees of proprietary rights, special methods of its protection have also been established.

It should be noted that various civil and legal instruments and methods are used to secure the interests of the proprietor. These instruments can be used to refer to the property of the proprietor (eg, purchase, gift, rent, savings, etc.) and means of ownership (the instruments of succession). In this regard, the management of inheritance property is governed by the legitimacy of the right of succession and the legitimacy of the inheritance rights in the exercise of the inheritance,

protection and protection of the hereditary estate, the exercise of the rights to the hereditary estate, control over the fulfillment of the inheritor’s wishes to that property. For example, the testator can presume that a will be governed by a will until the inheritance is opened and distributed among the heirs. In most cases, after the opening of the inheritance, it is sufficient to make and maintain a list of hereditary property to safeguard the inherited property. However, in practice, there may be situations in which certain property (business, equity, equity, real estate, etc.), which is required to be governed by the inheritance and which does not result in the loss of or negligent legal action. In this case, it is important to define the legal basis for the management of the hereditary estate that is required to be governed, and the aspects related to the management before its transfer to the successor. Failure to do legal and actual actions against property after the death of a person, which is an object of active economic interference, can damage the interests of the heirs, which may lead to the

loss or loss of the property of the hereditary estate or to an object of economic benefit. Therefore, the shareholding in the companies, securities, joint-stock companies and partnership belonging to the deceased can not be stopped for a long time and it is necessary to manage it before the property is transferred to the heir, which is to apply the provisions of the property management agreement based on.

Restrictions on the composition of subjects of trustworthy management of the hereditary property, the inability of the beneficiary to be voluntary, this contract serves to ensure the succession of the heirs and characterized by the continuation of the inheritance process. If the agreement on the management of the common property is made for the purpose of profit, a contract for the trust management of the inheritance property shall be concluded for the purpose of protecting the property. However, it is necessary to maintain the enterprise in the operation of the contract for the purpose of providing the enterprise with reliable management, to ensure that the enterprise carries out its activities as a legal entity. Otherwise, the management of the enterprise will not be meaningful and will only be the relationship that is made through the deposit insurance agreement, which is aimed at maintaining the property complex. The analysis shows that in most cases the exclusive right is required for shares in the heritage, enterprises and companies, securities, intellectual property objects. According to the first part of Article 85 of the Civil Code, the enterprise is a property complex as a property

complex. At the same time, the need for reliable management of an enterprise depends on the fact that the enterprise is an active participant of the civil circulation and that it is a guarantee that the heirs receive the enterprise in the "job" rather than the excess baggage. Objects which are the property of the inheritance together with the entity and are still under construction contractual agreement; buildings that are used as a shopping center, partly or entirely on the premises, need to be put in place in a reliable management. Also, as a hereditary estate, any real estate that is intended for the dwelling of citizens may be given to the trust management, but the rights of the persons residing in this real estate shall be complied with. The purpose of a reliable management of such property is to find the leaseholders and conclude a lease agreement with them. As a result, heirs will receive not only real estate, but also the rent of a trustworthy manager with a deductible from the premium. The legal literature has stated a number of opinions on the contractual property management agreement, in particular the legal nature of the contractual property management agreement.

However, the appointment of the heir to the trustee and the exercise of his or her managerial functions increases the level of conservation and care of the hereditary object. It is therefore desirable to include in the current legislation specific provisions on the reliable management of inheritance. We have to take into consideration that the Article 1149 of the Civil Code of the Republic of Uzbekistan provides for the in-

troduction of the article entitled “Reliable management of the hereditary estate” and establishing a contract for the management of the inheritance property. In this case, the contract of trust management of the estate property must be notarized by the management founder, the successor to the successor of the trustee, and the other regulations related to the trust management of such property shall be regulated by the provisions of Article 49 of the Civil code.

References

1. Civil code of The Republic of Uzbekistan // (as amended on 12-12-2019). <https://lex.uz/docs/111189>
2. Григорьева А.Г., Сушкова И.А. Доверительное управление наследственным имуществом // Журнал Общество: политика, экономика, право. 2016. – 35 с.
3. Чухненко В.В. Доверительное управление недвижимым имуществом, входящим в состав наследства // Вестник РГГУ. Серия «Экономика. Управление. Право». 2012. – С. 126.

